

Factbook: analyse arbeidsmarkt Zuid-Holland

*Een externe analyse van scholingsbehoefte en
baanopeningen naar sectoren en beroepen.*

and let thy feet
millenniums hence
be set in midst of knowledge

Datum: 28 mei 2019

Colofon

28 mei 2019

versie 1.0

In opdracht van: Haagse Hogeschool, Economic Board Zuid-Holland en Provincie Zuid-Holland.

Status van dit document: Integraal eindproduct na bespreking in slotbijeenkomst projectgroep maandag 13 mei 2019, feedback van Haagse Hogeschool en Provincie Zuid-Holland.

Meningen uitgedrukt in dit rapport zijn voor rekening van de auteurs. Voor vragen of opmerkingen bij dit document:

Birch Consultants – info@birch.nl

Context & aanleiding

Deeltijdopleidingen Haagse Hogeschool als bijdrage aan human capital in Zuid-Holland

De economie is aan het veranderen en de arbeidsmarkt is in transitie. Beide ontwikkelingen vragen om aanpassingen van het onderwijs en om een nieuwe perspectief op *human capital* in Zuid-Holland. Onder leiding van de werkgroep Human Capital van Economic Board Zuid-Holland wordt er in Zuid-Holland op dit moment flink ingezet op een goed functionerende arbeidsmarkt. Kennisinstellingen in de regio zijn belangrijke partners in deze agenda. Eén van die partners is de Haagse Hogeschool.

In navolging van een van de doelstellingen uit de arbeidsmarktanalyse (oktober 2018) wil de Haagse Hogeschool haar aanbod van deeltijdopleidingen qua ontwikkeling laten aansluiten op de behoeften van de regionale economie. Welke ontwikkelingen in de economie bieden aanknopingspunten voor de (her)inrichting van het deeltijdonderwijs? Wat kunnen we te weten komen over potentiële doelgroepen die een deeltijdopleiding willen volgen? De Haagse Hogeschool heeft recent een aantal deeltijdopleiding op een andere manier ingericht en aangeboden. De hogeschool heeft ervaren en gezien dat dit aanslaat; de flexibele en modulaire deeltijdopleidingen tonen een verdubbeling van het aantal studenten. De Haagse Hogeschool wil deze ontwikkeling doortrekken en stelt zichzelf de vraag welke opleiding zich daarvoor het beste lenen.

Alvorens een besluit te nemen over de opleidingsrichtingen waarvoor de hogeschool dit wil doen, heeft de hogeschool besloten een gedetailleerde marktanalyse te doen naar het economisch profiel van de regio. Een rapportage van de ontwikkelingen op de regionale arbeidsmarkt is een allereerste stap in een intensief en iteratief proces. De externe arbeidsmarktanalyse vormt een van de bouwstenen voor besluitvorming over deeltijdopleidingen. Naast de externe analyse zijn strategische keuzes, zoals de missie en visie van de hogeschool, financiën en kwaliteit van onderwijs belangrijke onderdelen van dit besluitvormingsproces. De Haagse Hogeschool heeft dit gedefinieerd als vier kwadranten in aanloop naar nieuwe deeloppleidingen. De externe analyse vormt één van deze kwadranten.

Inleiding

In dit factbook worden cijfers en visualisaties omlijst met lopende tekst

In gezamenlijkheid zijn Haagse Hogeschool, Economic Board Zuid-Holland en provincie Zuid-Holland opdrachtgever voor de externe marktanalyse. Birch heeft een kwantitatieve arbeidsmarktanalyse uitgevoerd. In dit factbook komen de analyses bij elkaar volgens de verhaallijn die uit drie delen bestaat:

- A. Allereerst een kwantitatieve en uitgebreide analyse van de regionale economie, bestaande uit kengetallen van groeiende en regionaal geconcentreerde sectoren tot beroepen met een scholingsintensiteit en baanopeningen in de nabije toekomst.
- B. Ten tweede wordt er gekeken naar de mate van scholing binnen deze beroepen. Welke opleidingen leiden op tot deze beroepen en hoe verhoudt het aantal baanopeningen zich met het aanbod van afgestudeerden voor deze beroepen.
- C. Ten derde wordt het deeltijdaanbod in de regio gepresenteerd en wordt een kwalitatief beeld geschetst van 'de deeltijder'. Een divers profiel van opleidingen in de regio en de potentie voor opleidingen die groter zouden kunnen worden of waar een vernieuwende, integrale manier van deeltijdaanbod een gat in de markt lijkt te zijn.

Dit factbook is gebaseerd op bestaande databronnen waarin is gekeken naar voorliggende jaren en voorspellingen voor de komende jaren. Dit document wordt beschouwd als een factbook, waarin de data en visualisaties zijn voorzien van toelichting en interpretatie om de leesbaarheid te vergroten. De interpretaties worden op diverse plekken begeleid door conclusies en adviezen. Deze zijn opgesteld door Birch en zijn gebaseerd op kwantitatieve gegevens in combinatie met kwalitatieve gegevens zoals beleidsprogramma's en kenmerken van de deeltijder. Delen van deze analyse zijn (her)bruikbaar voor andere mbo- en hbo-instellingen in Zuid-Holland en de data zijn bruikbaar voor gesprekken met bestuurders van mbo en hbo over de Zuid-Hollandse arbeidsmarkt en het (deeltijd-)opleidingsaanbod.

Onderzoeksopzet

Onderzoeksvraag

Welke ontwikkelingen en kansen zijn er in de regionale arbeidsmarkt aan zowel vraag- als aanbodzijde en hoe kunnen we hierop aansluiten met huidige en eventueel nieuwe deeltijdopleidingen?

1. Sectoraal profiel regio

2. Groei en ontwikkeling sectoren

3. Kenmerken werkzame bevolking

4. Ontwikkelingen en verwachtingen beroepen

5. Scholing binnen beroepen

6. (Deeltijd) opleidingsaanbod provincie

7. Trends, beleidsontwikkelingen en maatschappelijke context

Feitelijk gaat de onderzoeksvraag over de vraag bij werkgevers naar arbeidskrachten en het aanbod bij (potentiële) werknemers. De gedachte is dat het aanbod van deeltijdopleidingen van HHS invloed kan hebben op de wijze waarop de arbeidspopulatie aansluit bij de vraag vanuit werkgever.

Om dit in beeld te brengen kijken we naar een aantal aspecten van zowel de vraag- als aanbodzijde van de arbeidsmarkt.

1. Om te beginnen wordt in kaart gebracht welke bedrijvigheid (uitgedrukt in sectoren) zich concentreert in de regio. Oftewel, wat is het regionale DNA van de regio waarin de Haagse Hogeschool in opereert?
2. Daarnaast wordt onderzocht welke van deze sectoren hard is gegroeid en waar nog groei wordt verwacht.
3. Daarna wordt in kaart gebracht wat de kenmerken zijn van de werknemers in deze sectoren en in hoeverre deze aansluiten bij de doelgroepen die de Haagse Hogeschool kent.
4. Ten vierde wordt er gekeken naar de verschillende beroepen en de ontwikkelingen binnen deze sectoren. Hierbij wordt een prognose opgesteld waarin wordt voorspeld voor welke beroepen de komende jaren veel vraag zal zijn.
5. Als dat is gedaan, wordt er gekeken naar de mate van scholing binnen deze beroepen. Deze informatie wordt vervolgens gecombineerd met kennis over het huidige aanbod van (deeltijd)opleidingen in de provincie.
6. Door vervolgens de verwachte arbeidsvraag te combineren met het huidige opleidingsaanbod kunnen hiaten en kansen voor De Haagse Hogeschool worden aangestipt.
7. Aansluitend wordt ook verder vooruit gekeken door de arbeidsmarkt te bekijken vanuit beleidsperspectief, bovendien kunnen trends en verwachtingen van de middellange termijn inzichten bieden in de arbeidsmarkt en het onderwijs van de toekomst.

Door deze inzichten te combineren volgt een overzicht van de regionale arbeidsmarkt dat gebruikt kan worden in de strategische besluitvorming omtrent deeltijdopleidingen. Deze analyse zet hierin een eerste stap.

Samenvatting conclusie (1/4)

REGIONALE ECONOMIE	
Profiel	De sectoren handel en zorg zijn verreweg de grootste sectoren in Zuid-Holland. Samen zijn zij goed voor meer dan een half miljoen banen. Daarnaast is de zakelijke dienstensector groot Ook de overheid is een grote sector in Zuid-Holland. Deze is, ondanks krimp, verantwoordelijk voor meer dan 135.000 banen
Sectoren met hoge concentratie	De sectoren die sterk geconcentreerd in Zuid-Holland zijn onderwijs, specialistische diensten, bouw en overheid.
Arbeidsmarktregio's om de hoek van de Haagse	Haaglanden en Zuid-Holland Centraal kennen een sterke concentratie van werkgelegenheid in de sectoren overheid, ICT, onderwijs, zakelijke/ specialistische dienstverlening.
Sectoren met gunstige 'voorspellers' voor afnemers deeltijdonderwijs	Qua voorspellers zijn de sectoren onderwijs, zorg, overheid, ICT en zakelijke diensten voor de Haagse Hogeschool het meest relevant.
Deelconclusie	Onderwijs, overheid, zorg, ICT en zakelijke diensten zijn voor de Haagse Hogeschool de meest interessante sectoren. Deze sectoren a) zijn omvangrijk, b) zullen groei, c) zijn regionaal geconcentreerd en d) werknemers hebben gunstige kenmerken betreft scholing.

Samenvatting conclusie (2/4)

ONTWIKKELING IN BEROEPEN

Baanopeningen	Er komen veel baanopeningen bij voor de Software- en applicatieontwikkelaars. Dit beroep kent ook een hoge spanningsindicator, dus krapte. Dit houdt in dat deze baanopeningen waarschijnlijk lastig te vervullen zullen zijn. Vacatures voor onder andere psychologen en sociologen, managers zakelijke en administratieve dienstverlening en onderwijskundigen zullen een stuk makkelijker te vervullen zijn.
Scholingscultuur	Onder de beroepen waarin veel vraag naar ontstaat maar waar minder in geschoold wordt zijn vooral managers te vinden. Daarnaast ook bedrijfskundigen en organisatieadviseurs en ingenieurs. In meer publieke beroepen zoals docent of verpleegkundige wordt meer langdurig geschoold. In commerciële en ICT beroepen wordt meer kortdurend geschoold (<6 maanden).
Baanopeningen per opleiding	Wanneer de baanopeningen worden gekoppeld aan de opleidingen die opleiden tot deze beroepen worden de meeste baanopeningen verwacht voor afgestudeerden met de opleiding verpleegkunde, deze stromen in ongeveer gelijke mate uit als de verwachte vraag. Wanneer de verwachte baanopeningen worden vergeleken met de huidige uitstroom vanuit opleidingen zien we vooral dat er veel vraag is voor technisch geschoolden, maar dat deze in veel mindere mate afstuderen. Hetzelfde geldt voor docenten. Voor de meer economische opleidingen zijn er overschotten. Er stromen dubbel zoveel mensen uit van bedrijfskunde hrm dan de arbeidsmarkt vraagt.
Deelconclusie	Er zijn voor de verschillende beroepen verschillen waar te nemen in mate van toekomstige vraag, scholingscultuur en in hoeverre er vraag is naar hbo-geschoold personeel. Voor de Haagse hogeschool lijkt vooral potentie te zitten in de langduriger opleidingen tot docent en de technische opleidingen. Voor meer economische en ICT beroepen kan potentie zitten in het aanbieden van kortdurend (modulair) onderwijs.

Samenvatting conclusie (3/4)

ONDERWIJSAANBOD ZUID-HOLLAND

Kenmerken	Haagse Hogeschool bedient over het algemeen vaker een jongere doelgroep met mbo 4 achtergrond. Hiermee lijkt de focus te liggen op bijscholvers.
Deeltijd in Zuid-Holland	Deeltijdopleidingen zijn de afgelopen jaren gegroeid in Zuid-Holland en centreert zich rondom een aantal grote opleidingen tot docent en social work.
Positie Haagse Hogeschool	Haagse Hogeschool neemt een opvallend kleine positie in de grote deeltijdopleidingen tot docent en social work. Een sterkere positie is er op meer specialistische deeltijdopleidingen en ICT.
Deelconclusie	De Haagse Hogeschool biedt vooral kleinere, specialistischere deeltijdopleidingen aan en is daar ook sterk in, in sommige gevallen zelfs marktleider. Dan gaat het vooral om de opleidingen voor bedrijfskunde, finance en control, commerciële economie, rechten, HRM , Integrale veiligheidkunde, voeding en diëtetiek en ICT. Een aantal van deze opleidingen groeit in omvang, meest opvallend is dat de opleiding ICT afneemt en dat deeltijdonderwijs voor technische beroepen ontbreekt in Zuid-Holland.

Samenvatting conclusie (4/4)

MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

Speerpuntsectoren (EBZ) en transitiepaden (RNE)	Ontwikkelingen in de spierpuntsectoren en de Road Map Next Economy bieden aanknopingspunten voor ICT – opleidingen. Nieuwe manieren van samenwerken en organiseren worden ook veel gevraagd en deze vraag sluit aan bij bedrijfskundige opleidingen.
Arbeidspotentieel bij niet-werkenden	Binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden zijn bijna 40.000 personen niet aan het werk, maar wel beschikbaar voor werk.
Potentie vanuit de ww is groter dan vanuit de bijstand	Bijstandsgerechtigden hebben merendeel geen startkwalificatie, terwijl in de ww 38% een opleidingsachtergrond heeft die aansluit bij het aanbod van deeltijdopleidingen van de Haagse Hogeschool. Er ligt dus meer potentie bij de WW-populatie voor deeltijdonderwijs.
Deelconclusie	Kijkend naar de beroepen die ww'ers willen uitoefenen ligt een sterke nadruk op economische beroepen. Daar is wel vraag naar en bestaat ook krapte, echter de uitstroom vanuit het voltijd hbo is ook groot. Met specialistische opleidingen, waar mogelijk een ICT component aan wordt toegevoegd, ligt er scholingspotentieel voor deeltijdopleidingen.

Samenvatting vier advieslijnen

Advies 1:	Sluit met je opleidingen aan bij het regionale profiel, qua sectorstructuur en ontwikkeling	De grote aanwezigheid van de overheid, ICT-bedrijven en het onderwijs maakt de regio uniek. Bovendien gaan deze sectoren groeien en zorgen zij voor nieuwe werkgelegenheid. Het type werknemers dat binnen deze sectoren werkzaam is sluit aan bij de kenmerken van een deeltijdstudent en biedt dus scholingspotentie (veel werknemers met vast dienstverband, relevant opleidingsniveau, bij grote bedrijven en voltijd banen). Kwalitatief onderzoek kan bijdragen aan inzicht in gevraagde competenties.
Advies 2:	Focus op beroepen met schaarste en hoge scholingsintensiteit.	Er heerst schaarste op de arbeidsmarkt voor software- en applicatieontwikkelaars, ingenieurs, zorgberoepen, onderwijsberoepen, bedrijfskundigen en vertegenwoordigers. In deze beroepen is er onvoldoende aanbod van werknemers in vergelijking met de vraag en is er wel een scholingscultuur aanwezig. Beroepen binnen de meer 'publieke' hoek kennen vaker een cultuur van het volgen van langere opleidingstrajecten. Nieuwe manieren van onderwijs aanbieden (flexibel, modulair) kunnen dus uitkomst bieden aan beroepen waarin deze cultuur minder heerst en er vaker kortdurende cursussen of trainingen worden gegeven. Deze zitten meer in de bedrijfskundige en ICT-hoek.
Advies 3:	Kies een strategie: concurrentie aangaan met grote deeltijdopleidingen binnen Zuid-Holland of versterken in de kleinere specialistische opleidingen.	• De Haagse Hogeschool heeft een relatief klein aandeel in het aanbieden van de 'grote' deeltijdopleidingen tot leraar voortgezet onderwijs en basisonderwijs en kan besluiten om de concurrentie aan te gaan. • Versterken van kleinere specialistische opleidingen waar de Haagse Hogeschool een groot aandeel heeft en zich in kan profileren; bedrijfskunde, economie en HRM, er heerst schaarste, de concurrentie vanuit voltijd onderwijs is wel groot. • Aanbod van zorgopleiding is beperkt, maar er is wel krapte. HHS kan het aanbod van kortdurend ofwel modulair deeltijdonderwijs binnen de verpleegkunde versterken. • Investeer in de opleiding HBO ICT, wordt in Zuid-Holland alleen aangeboden door HHS, grote vraag en rol in maatschappelijke transitie. • Aanbod voor deeltijdopleidingen voor technische beroepen in Zuid-Holland ontbreekt, gezien de krapte en scholingsintensiteit moeite waard om op in te zetten.
Advies 4:	Toets de inhoud in dialoog met werkveld en studenten	Het is van grote waarde om nader te onderzoeken met welke scholingsvragen grote werkgevers uit deze sectoren zitten. Voor meer generalistische opleidingen is het van groot belang om goed in beeld te krijgen wat de wensen van de potentiële studenten zullen zijn.

De regionale economie

Birch

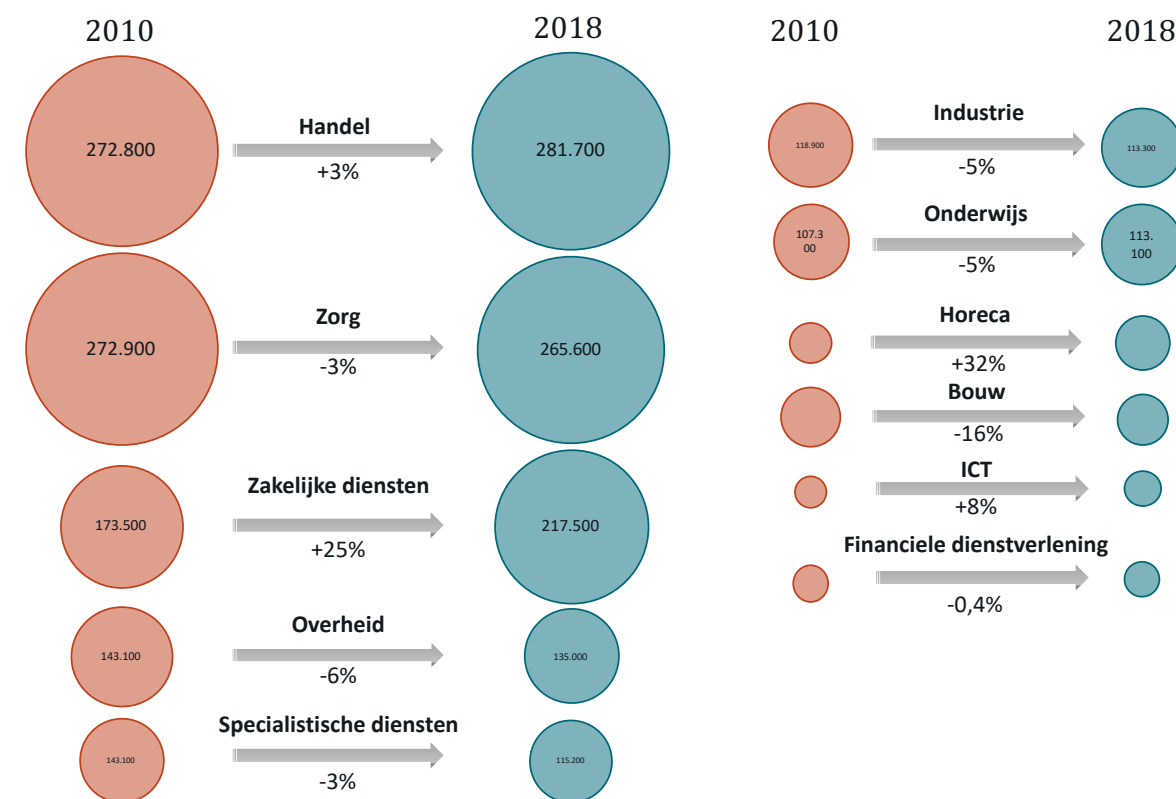

Sectorale verdeling Zuid-Holland

Handel grootste in Zuid-Holland, zakelijke diensten maakt ontwikkeling door

- Zuid-Holland kent van alle provincies de meest omvangrijke arbeidsmarkt met een beroepsbevolking van ongeveer 1,8 miljoen personen. Daarnaast zijn er meer dan 90.000 studenten actief in het hoger beroepsonderwijs (hbo).
- De regionale economie wordt in kaart gebracht door te kijken naar de bedrijvigheid in de provincie. Deze bedrijvigheid zegt iets over de huidige en toekomstige arbeidsvraag. Bedrijvigheid wordt uitgedrukt in werkgelegenheid (aantal banen) en dus niet in omzet of toegevoegde waarde.
- Om dit in beeld te brengen wordt er gekeken naar hoe de bedrijvigheid in Zuid-Holland gestructureerd is. Dit doen we per **sector**. Sectors zijn groepen bedrijven die hetzelfde soort producten en/of diensten voortbrengen.*
- De in dit factbook gepresenteerde sectorindeling is gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het CBS. In de bijlage is een beschrijving opgenomen van de subsectoren die onder deze sectoren vallen.
- In de figuur rechts zijn van de verschillende sectoren hun omvang en ontwikkeling grafisch weergegeven.
- De sectoren handel en zorg zijn verreweg de grootste sectoren in Zuid-Holland. Samen zijn zij goed voor meer dan een half miljoen banen.
- De zakelijke dienstverlening heeft de afgelopen acht jaar de grootste ontwikkeling doorgemaakt: deze groeide qua aantal banen met een kwart. Hieronder valt onder andere de uitzendbranche, beveiliging en facility management.
- Ook de overheid is een grote sector in Zuid-Holland. Deze kromp de afgelopen jaren, maar is alsnog verantwoordelijk voor meer dan 135.000 banen.

Omvang en ontwikkeling sectoren Zuid-Holland naar aantal banen

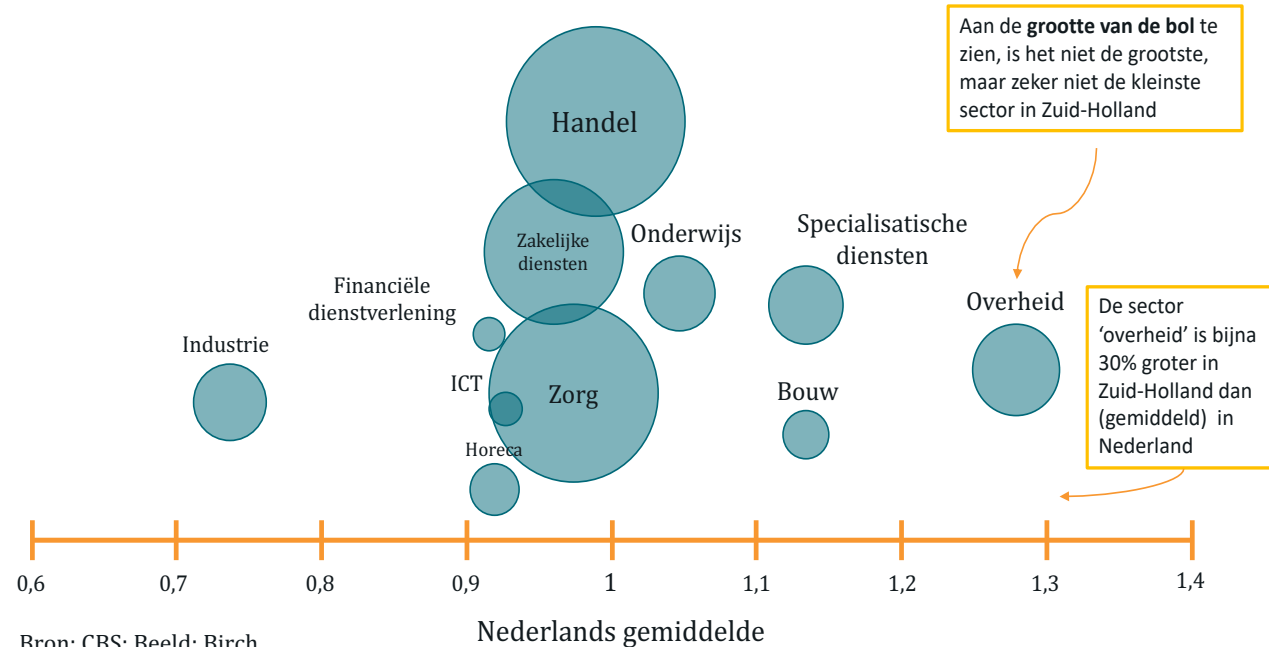
Bron: CBS (2010 en 2018)

Sectorale concentratie

Zuid-Holland kenmerkt zich door concentratie overheid en gespecialiseerde diensten

- De omvang van sectoren en hun ontwikkeling zegt niet alles. Om het regionaal economische profiel te duiden is het van belang om te kijken in welke sectoren de provincie Zuid-Holland een 'specialisatie' heeft.
- Dit is gedaan door de sectorale concentratie ten opzichte van het Nederlands gemiddelde te berekenen.
- In de figuur rechts is te zien hoe geconcentreerd de verschillende sectoren zijn in Zuid-Holland. De grootte van de bol geeft de absolute grootte, gemeten in aantal banen, van de sector weer.
- Alle sectoren die boven 1 scoren zijn sterker vertegenwoordigd in Zuid-Holland ten opzichte van het Nederlands gemiddelde.
- De sectoren die sterker scoren in Zuid-Holland zijn onderwijs, specialistische diensten, bouw en overheid.
- De concentratie van de grootste sectoren (handel, zakelijke diensten en zorg) is ongeveer gemiddeld vertegenwoordigd in Zuid-Holland. De sector industrie is sterk ondervertegenwoordigd.

Sectorale concentratie Zuid-Holland

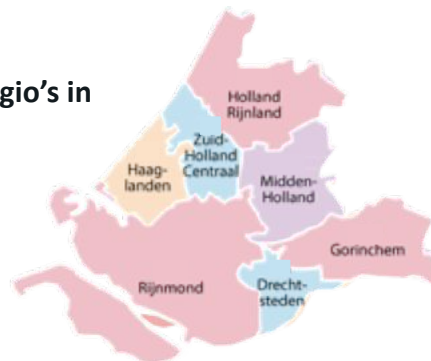

Regionale concentratie sectoren

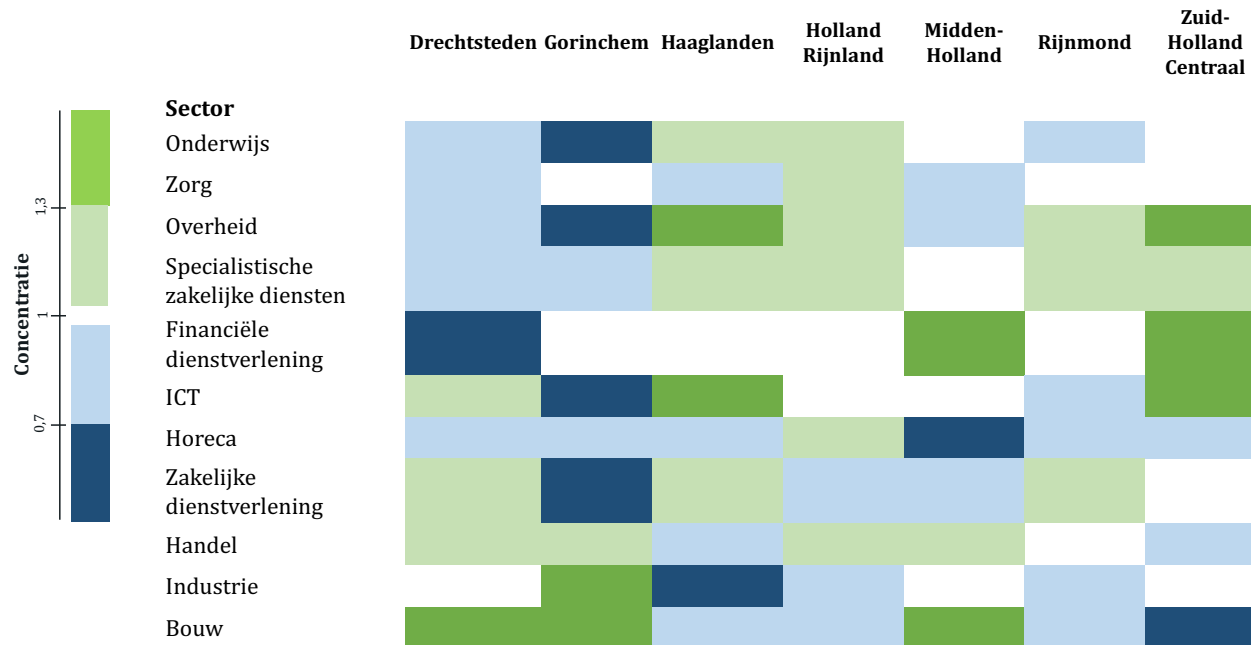
Overheid, ICT, onderwijs en dienstverlening regionaal van belang

- Zuid-Holland is een grote provincie en kent zeven verschillende 'arbeidsmarktregio's' die allen verschillende sectorale concentraties kennen.
- In de matrix (rechts) zijn de sectoren gekoppeld aan de zeven arbeidsmarktregio's in Zuid-Holland. Het voornaamste bedieningsgebied van de Haagse Hogeschool bestaat uit de arbeidsmarktregio's Haaglanden, Zuid-Holland Centraal en in mindere mate Rijnmond.
- Hoe groener het vakje, hoe sterker de concentratie van die sector in de arbeidsmarktregio. Hoe blauwer, hoe minder sterk de concentratie is.
- Een geconcentreerde sector zegt iets over de aanwezigheid van bedrijven en organisaties in de verschillende arbeidsmarktregio's.
- Dit is relevant om te weten, omdat het een beeld geeft van het type bedrijven waar studenten een afstudeer- of stageplek vinden of vanwaar medewerkers gaan om- of bijscholen.
- Haaglanden en Zuid-Holland Centraal kennen een sterke concentratie van werkgelegenheid in de sectoren overheid, ICT, onderwijs en zakelijke/specialistische dienstverlening.
- Sectoren industrie, bouw en de zorgsector zijn minder geconcentreerd in deze regio's.

Zeven arbeidsmarktregio's in Zuid-Holland:

Sectorale concentratie in arbeidsmarktregio's Zuid-Holland

Bron: CBS; Beeld: Birch

Concentratie: relatieve aandeel van een sector t.o.v. het Nederlands gemiddelde, waarbij 1 gelijk is aan het Nederlands gemiddelde.

Voorspellers van scholingspotentie per sector

Inzicht in de kenmerken van de sectoren

- Om verder te onderzoeken of de banen binnen de verschillende sectoren ook relevant zijn voor het deeltijdonderwijs van de Haagse Hogeschool onderzoeken we de verschillende kenmerken per sector die een beeld geven van de scholingspotentie.
- Scholingspotentie is de mate waarin werknemers aan scholing deel zullen nemen.
- Er zijn zeven variabelen waarvan kan worden gesteld (op basis van wetenschappelijke inzichten, zie bijlage) dat deze van positieve invloed zijn op de mate waarin werknemers aan scholing deel zullen nemen. We kijken specifiek naar de kenmerken van werknemers omdat de werkende populatie één van de belangrijkste afnemers zijn van deeltijdonderwijs.
- Variabelen 1 en 2 zeggen iets over de (toekomstige) omvang van de sector. Achterliggende gedachte hier is dat hoe meer mensen er (in de toekomst) werkzaam zijn in een sector, hoe groter de vraag naar arbeidskrachten en hoe meer mensen zich potentieel willen bij- of omscholen.
- De variabelen 3 t/m 7 omschrijven kenmerken die inzicht geven in hoeverre mensen deelnemen aan scholing. Zo blijkt onder andere dat werknemers in vaste dienstverbanden significant meer aan scholing deelnemen dan werknemers die werkzaam zijn in een flexibel dienstverband.
- Opleidingsachtergrond is ook van grote invloed op de mate waarin werknemers deelnemen aan scholing. Hierin geldt: hoe hoger de opleidingsachtergrond, hoe meer er geschoold wordt. Deze voorspeller is gekoppeld aan de doelgroep van de Haagse Hogeschool. Het percentage dat gebruikt wordt is het percentage werknemers per sector dat een mbo 4, hbo- of een havo/vwo-achtergrond heeft. Personen met een wetenschappelijke (wo) achtergrond zijn niet meegenomen omdat deze vrijwel nooit deelnemen aan (deeltijd)opleidingen op het hbo.
- Werknemers die bij grote bedrijven werken nemen vaker deel aan scholing dan werknemers werkzaam in het mkb. Hetzelfde geldt voor werknemers die voltijd (>35 uur per week) werken ten opzichte van werknemers die minder dan 35 uur per week werken.
- Tenslotte brengen we in kaart welke middelen er beschikbaar zijn voor scholing in de sectoren, ervan uitgaande dat als er meer scholingsfaciliteiten aanwezig zijn er meer geschoold wordt.

1. Omvang van de sector

2. Verwachte groei in aantal banen

3. Percentage werknemers in vast dienstverband

4. Percentage werknemers met relevante opleidingsachtergrond

5. Percentage werknemers werkzaam bij grote bedrijven (>100)

6. Percentage werknemers dat voltijd werkt

7. Beleidsinstrumenten / beschikbare middelen scholing

Voorspellers en kenmerken per sector

Ontwikkeling en kenmerken gunstig voor regionaal sterke sectoren

- In de figuren rechts wordt voor de verschillende sectoren inzicht verschaft in de groei van de sector en de verschillende kenmerken van de werknemers in de sector.
- Hierin valt op dat er binnen de twee grootste sectoren (zorg en handel) de komende jaren een sterke groei in het aantal banen wordt verwacht. Dit geldt ook voor de kleinere sectoren bouw en zakelijke diensten. Werkgelegenheid in de financiële dienstverlening en in de industrie zal de komende jaren krimpen.
- Qua vaste dienstverbanden liggen de percentages redelijk dicht bij elkaar. Enkel in de horeca, zakelijke dienstverlening en handel is dit significant lager.
- De meeste werknemers met voor de Haagse Hogeschool relevante opleidingsachtergronden zitten in de sectoren onderwijs, financiële dienstverlening en ICT.
- De grootste werkgevers zitten in de meer publieke sectoren zoals overheid, zorg en onderwijs. Echter zitten in de zorg en onderwijs een stuk minder werknemers met een voltijd dienstverband. Dat is een minder gunstige variabele voor interesse in deeltijdopleidingen.
- In het onderwijs en de sector industrie zijn de meeste instrumenten beschikbaar om scholing te faciliteren. De overheid kent een regeling die voorziet in scholingsvouchers voor werknemers. In de zorg en de ICT wordt korting gegeven op het collegegeld.
- Wanneer we deze inzichten combineren met de factoren zoals regionale concentratie blijkt dat de sectoren **onderwijs, zorg, overheid, ICT** en **zakelijke diensten** voor de Haagse Hogeschool het meest relevant zijn.

Groeiprognooses sectoren

	Aantal banen x 1000 (2017) banen	Verwachte groei (2018-2022)
Zakelijke diensten*	332,7	2,6%
Handel	281,7	5,0%
Zorg	265,6	5,6%
Overheid	135,2	1,3%
Onderwijs	113,3	0,3%
Industrie	113,3	-1,2%
Horeca	76,1	3,4%
Bouw	71,9	5,9%
Financiële dienstverlening	65	-1,0%
ICT	50,4	3,9%

Bron: CBS; Beeld: Birch

Kenmerken

Percentage werknemers in vast dienstverband	Percentage werknemers relevant opleidingsniveau	Percentage werknemers bij grote bedrijven	Percentage werknemers voltijd (35 + uur)	Beleid
31%	47%	45%	59%	Voucher uitzendbranche
75%	44%	66%	50%	Nee
88%	50%	76%	26%	Korting collegegeld
95%	51%	94%	70%	Voucher bijscholing gemeentebtenaren
88%	61%	66%	42%	Meerdere fondsen en vouchers
89%	36%	62%	75%	Meerdere fondsen en vouchers
46%	43%	38%	32%	Nee
85%	39%	35%	85%	Nee
91%	60%	61%	70%	Nee
92%	59%	48%	77%	Korting collegegeld

Definities kenmerken:

- Onder vast dienstverband worden vaste contracten verstaan.
- Relevante opleidingsachtergronden voor de Haagse Hogeschool zijn havo/vwo, mbo 4 en hbo.
- Percentage werknemers bij grote bedrijven is het percentage werknemers dat bij een bedrijf met meer dan 100 werknemers werkt.

Sectoren en voorspellers

Ontwikkeling en kenmerken gunstig voor regionaal sterke sectoren

- In de tabel zijn de sectoren uitgesplitst naar opleidingsachtergrond van de werknemers. Voor de Haagse Hogeschool zijn de werknemers met een havo/vwo, mbo 4- of hbo-achtergrond van belang
- Hoe groener, hoe hoger het percentage.
- In sommige sectoren is de opleidingsachtergrond van de werknemers gelijkmatiger verdeeld dan in andere sectoren. Zo is in het onderwijs een groot deel van werknemers hbo geschoold. In bijvoorbeeld de zakelijke diensten is dit gelijkmatiger verdeeld over de opleidingsniveaus.
- Oftewel: verschillende doelgroepen kunnen worden aangesproken binnen de meer commerciële sectoren. Binnen sectoren zoals onderwijs en zorg zijn bepaalde onderwijsachtergronden sterker vertegenwoordigd. In deze sectoren zal de Haagse Hogeschool dus een specifiekere doelgroep moeten bedienen.

Uitsplitsing naar opleidingsniveau

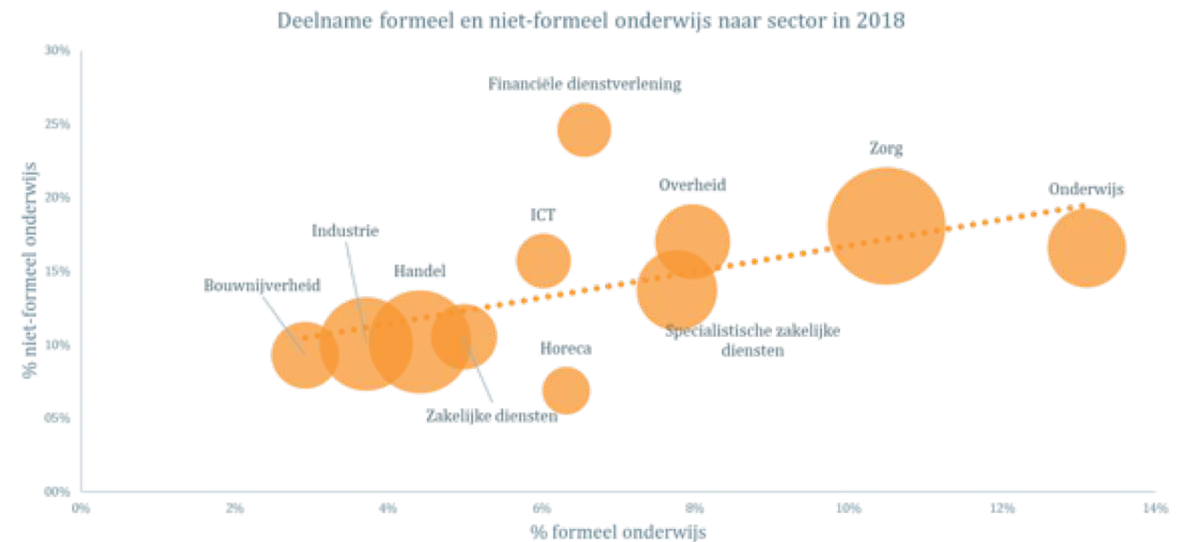
	Percentage mbo 4	Percentage hbo	Percentage havo/vwo
Zakelijke diensten*	12%	24%	11%
Handel	18%	13%	13%
Zorg	18%	25%	7%
Overheid	15%	28%	8%
Onderwijs	7%	45%	9%
Industrie	16%	15%	5%
Horeca	14%	9%	19%
Bouw	21%	12%	5%
Financiële dienstverlening	17%	31%	12%
ICT	12%	35%	13%

Bron: CBS, ROA; Beeld: Birch

Formeel en niet-formeel onderwijs

Zowel formele als niet-formele scholing in belangrijkste sectoren

- Per sector is er inzicht in hoeverre er **formeel** en **niet-formeel** geschoold wordt.
 - **Formeel onderwijs:** onderwijs dat normaliter langer duurt dan 6 maanden en waar na afloop een certificaat of diploma mee wordt behaald.
 - **Niet-formeel onderwijs:** onderwijs in de vorm van cursussen, trainingen die vaak een kortere doorlooptijd hebben dan 6 maanden en waar niet specifiek een certificaat of diploma mee wordt behaald.
- De grafiek laat zien dat in het onderwijs, zorg en de overheid het meeste formeel geschoold wordt. In de financiële dienstensector wordt juist veel niet-formeel geschoold. De grafiek is gebaseerd op landelijke cijfers.
- Hieruit komt ook naar voren dat er in de sectoren die van belang zijn voor de regio (ICT, overheid, zorg, onderwijs en de dienstensector) veel geschoold wordt: zowel formeel als informeel.

Bron: CBS; Beeld: Birch

Tussenconclusie sectorale analyse regionale arbeidsmarkt

Onderwijs, overheid, zorg, ICT en zakelijke diensten meest interessant

- Groeiende sectoren die het regionale profiel vormgeven zijn de sectoren overheid, onderwijs, zakelijke diensten en ICT.
- Binnen de sectoren zorg, onderwijs, overheid en ICT zijn de kenmerken van de werknemers het meest gunstig wat betreft het scholen van werknemers. Zo werken er in deze sectoren een hoog percentage werknemers met een relevant opleidingsniveau voor deeltijdopleidingen, werken er veel werknemers met een vast dienstverband en relatief veel werknemers bij grote bedrijven. Ook zijn er in deze sectoren instrumenten aanwezig die scholing stimuleren.
- Wanneer we deze inzichten combineren met de factoren zoals regionale concentratie blijkt dat de sectoren onderwijs, zorg, overheid, ICT en zakelijke diensten voor de Haagse Hogeschool het meest relevant zijn. Deze sectoren zijn sterk in de regio vertegenwoordigd en bovendien is er scholingspotentie aanwezig

Samenvattend:

- Om de regionale economie in beeld te brengen worden de kenmerken provinciale concentratie (slide 8), regionale concentratie (slide 9), groei in aantal banen en kenmerken van de werknemers (slide 11) meegewogen.
- De sectoren **onderwijs, zorg, overheid, ICT en zakelijke diensten** scoren op deze kenmerken sterk. Dit zijn dus sectoren die 1) van belang zijn in de regio, 2) grote omvang hebben, 3) de komende jaren zullen groeien en 4) waar de kenmerken van de werknemers aansluiten bij de aan te spreken doelgroep voor de Haagse Hogeschool.
- Dit geeft aan op welk type regionale bedrijvigheid van belang kan zijn voor de Haagse Hogeschool en in hoeverre deze bedrijvigheid zich de komende jaren zal ontwikkelen.

Beroepen

Sectoren en beroepen

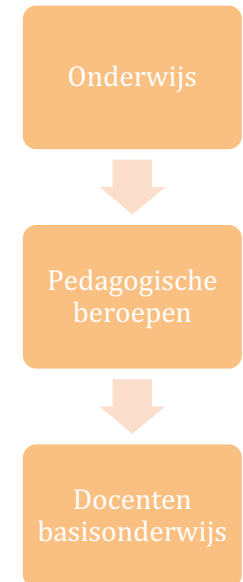
Inzicht arbeidsmarkt: van sectoren naar beroepen

- Om een beter beeld te krijgen van de arbeidsmarkt in Zuid-Holland wordt er ingezoomd op de verschillende beroepen die aanwezig zijn op de arbeidsmarkt.
- Cijfers over de aanwezigheid van beroepen binnen bepaalde sectoren zijn alleen beschikbaar op landelijk niveau. We gaan er voor deze analyse vanuit dat de verdeling van beroepen naar een sector op landelijk niveau globaal overeenkomen met de verdeling binnen Zuid-Holland.
- In elke sector zijn in verschillende verhoudingen **beroepsklassen** actief. Beroepsklassen zijn globale beschrijvingen van het type beroep, zoals 'pedagogische beroepen', 'agrarische beroepen' of 'commerciële beroepen'.
- Logischerwijs zullen bepaalde beroepen vaker voorkomen in bepaalde sectoren. Zo komen pedagogische beroepen het meest voor in de sector onderwijs. Maar in de sector onderwijs zijn ook 'bedrijfseconomische en administratieve beroepen' en 'managers' actief.
- Deze **beroepsklassen** zijn vervolgens opgedeeld in meerdere **beroepen**. Onder de pedagogische beroepen vallen onder andere docenten basisonderwijs en docenten hoger onderwijs.
- Deze beroepen zijn ingedeeld naar **beroepsniveau**. Dit beroepsniveau zegt iets over de complexiteit en het benodigde opleidingsniveau voor het uitoefenen van het beroep. Voor verdere analyse zijn enkel beroepen meegenomen die qua niveau relevant zijn voor de Haagse Hogeschool, dit zijn de beroepen vanaf mbo 3/4 en hbo/wo*. In verdere analyse gaat het dus over **alle** beroepen, ongeacht of deze voorkomen in bepaalde sectoren, op de relevante niveau's.

Stappen van sectoren naar beroepen

Voorbeeld: sector onderwijs

Verdeling beroepsklassen

Onder verschillende beroepsklassen horen verschillende beroepen

Verdeling beroepsklassen alle sectoren

Bron: UWV; Beeld: Birch

- De figuur geeft inzicht in de verdeling van beroepsklassen over alle sectoren op de relevante niveaus voor de de Haagse Hogeschool.
- De meeste beroepen vallen onder de beroepsklasse 'Zorg en welzijn beroepen' en 'commerciële en administratieve beroepen'
- In de volgende slides is dit overzicht gegeven voor de belangrijkste sectoren voor de Haagse Hogeschool. Hier is ook een overzicht gegeven van de verschillende beroepen die tot deze beroepsklassen horen
- Op de volgende pagina's wordt dieper ingegaan op de verschillende beroepen en hoe de vraag naar deze beroepen zich de komende jaren zal ontwikkelen.

Voorbeeld: beroepen per beroepsklasse:

Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	Technische beroepen	Commerciële beroepen
• Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs • Accountants • Zakelijke dienstverleners • Boekhouders • Specialisten personeels- en loopbaanontwikkeling • Directiesecretaresses • Financieel specialisten en economen • Beleidsadviseurs	• Ingenieurs (geen elektrotechniek) • Technici bouwkunde en natuur • Architecten • Biologen en natuurwetenschappers • Elektrotechnisch ingenieurs • Productieleiders industrie en bouw	• Adviseurs marketing, public relations en sales • Vertegenwoordigers en inkopers

Beroepsklassen per sector (1/2)

Verschillen in verdeling beroepsklassen tussen sectoren

- In de figuur rechts zijn de verschillende beroepsklassen in de zorgsector verhoudingsgewijs weergegeven. Op de volgende pagina is dit ook gedaan voor de sectoren onderwijs, ICT, zakelijke dienstverlening en overheid.
- Per sector zijn grote verschillen waar te nemen in welke beroepsklassen actief zijn per sector. Logischerwijs zijn bijvoorbeeld zorg en welzijn beroepen veel terug te vinden in de zorg. Pedagogische beroepen veel terug te vinden in de sector onderwijs.
- In deze sectoren zijn echter ook andere beroepen terug te vinden. Zo is er ook een redelijk aandeel bedrijfseconomische en administratieve beroepen in zowel de zorg als het onderwijs actief.
- Bij de sectoren zakelijke diensten en bij de overheid is een gelijkmatigere verdeling van beroepsklassen te zien. Binnen deze sectoren is er dus meer variatie in de verschillende beroepen. Werknemers hebben vermoedelijk ook een meer gevarieerde opleidingsachtergrond in deze sectoren.
- In de bijlagen is voor elke sector het overzicht van de verhouding van beroepsklassen weergegeven.

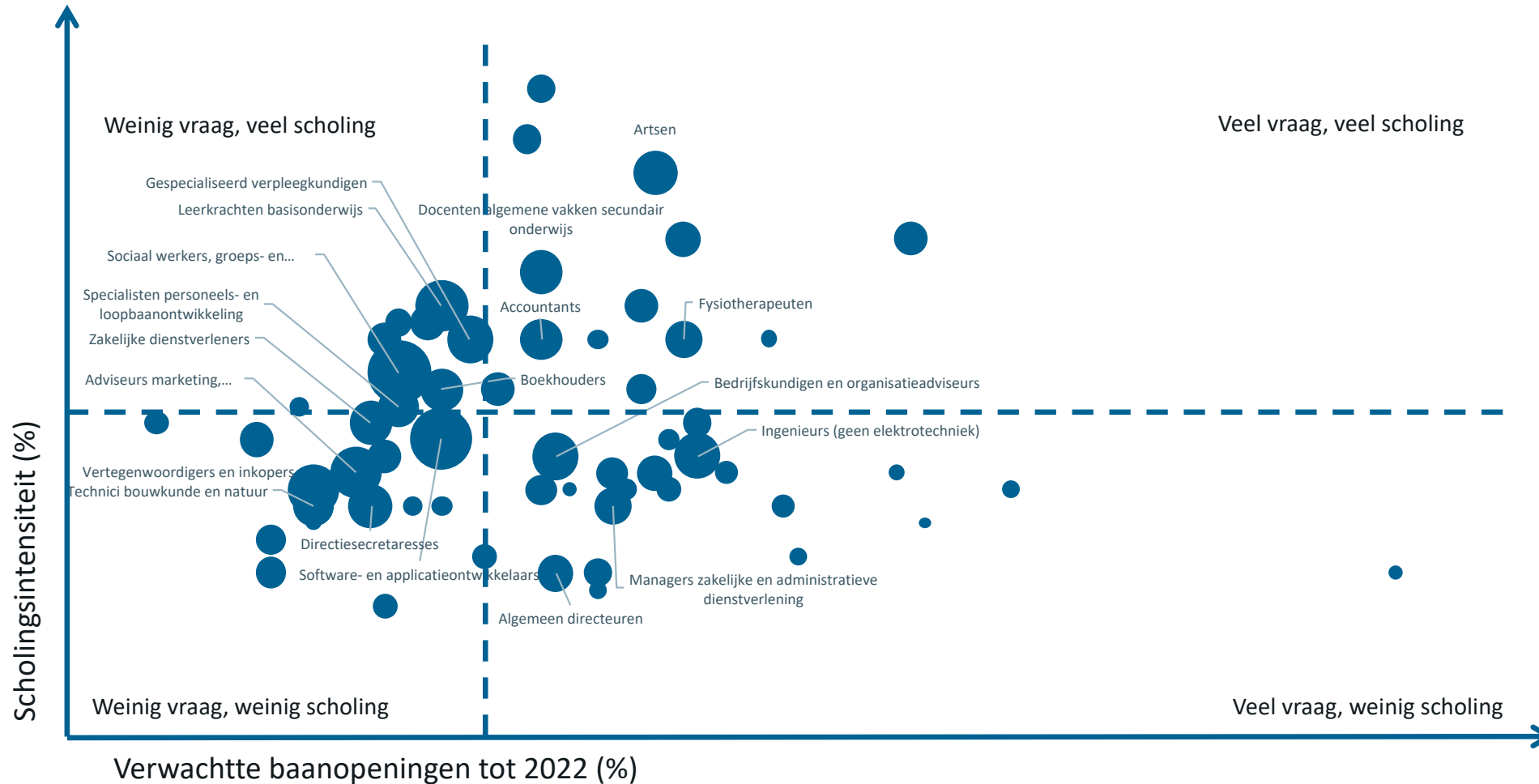
Beroepen: verwachte vraag en scholingsintensiteit

Beroepen waar veel vraag naar zal zijn én waarin veel geschoold wordt zijn interessant voor de Haagse Hogeschool

- Om de potentie betreft scholing en toekomstige vraag van beroepen in kaart te brengen, wordt er gekeken naar **verwachte baanopeningen** en de **scholingsintensiteit (kort- en langdurig)**¹.
 - **Verwachte baanopeningen:** Baanopeningen zijn de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheidsgroei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag
 - **Scholingsintensiteit:** het percentage werknemers dat naast hun werk deelneemt aan scholing in de vorm van cursussen, trainingen en/of opleidingen. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen kortdurige scholing (<6 maanden) en langdurige scholing (>= 6 maanden)
- In de xy-grafiek op de volgende pagina zijn de verschillende beroepen weergegeven. Hierin is te zien:
 - Op de x-as zijn staat aantal te verwachten baanopeningen uitgedrukt als percentage van het aantal banen. Oftewel, hoe meer de bol rechts op de grafiek staat, hoe meer banen er bij komen in verhouding tot het huidige aantal banen in dit beroep.
 - Op de y-as staat het de scholingsintensiteit van het beroep. Hoe hoger de bol in de grafiek staat, hoe groter het percentage werknemers (van het totaal aantal werknemers) dat zich regelmatig schoolt. Dit kan in de vorm van cursussen, trainingen en/of opleidingen.
 - De grootte van de bol geeft aan hoe groot deze beroepsgroep is. Hoe groter, hoe meer mensen dit beroep uitoefenen.
 - Voor de grootste twintig beroepen zijn de bollen gelabeld. De labels van de overige bollen zijn te vinden in de [PowerBi omgeving](#). Hierin kunnen ook een aantal variabelen worden gewijzigd om zelf inzicht te verkrijgen in de verschillende beroepen en hun kenmerken.
- Beroepen die van grote omvang zijn + waar veel vraag naar zal zijn + waar veel geschoold wordt zijn onder andere docenten, artsen, fysiotherapeuten, accountants. Iets kleinere (niet gelabelde) beroepen zijn sportinstructeurs, psychologen en sociologen, verpleegkundigen, fysiotherapeuten, medisch vakspecialisten, apothekersassistenten en databank en netwerkspecialisten.
- Hierin zitten dus voornamelijk beroepen binnen de zorg en het onderwijs. Daarnaast ook specifiek accountants en ICT-beroepen.
- Onder de beroepen waarin veel vraag naar ontstaat maar waar minder in geschoold wordt zijn vooral managers te vinden. Daarnaast ook bedrijfskundigen en organisatieadviseurs en ingenieurs.
- In de groep waar weinig nieuwe vraag voor zal ontstaan en waar weinig in geschoold wordt, zijn vooral dienstverlenende beroepen zoals koks en commerciële beroepen, zoals vertegenwoordigers en inkopers, te vinden.

Beroepen: verwachte vraag en scholingsintensiteit

Veel vraag en scholing bij beroepen binnen de zorg en het onderwijs

Baanopeningen, spanning en scholingsintensiteit (1)

Veel vraag naar softwareontwikkelaars, sociaal werkers en ingenieurs

Baanopeningen

- In de tabel rechts zijn de beroepen gesorteerd naar het aantal te verwachten jaarlijkse baanopeningen in Zuid-Holland. Het aantal baanopeningen per beroep is weergegeven in kolom 1. Deze prognose loopt tot 2022.
- Oftewel, de verwachte baanopeningen zeggen iets over de *toekomstige* vraag naar een beroep
- Software- en applicatieontwikkelaars voeren de lijst aan, hiervoor zal de komende jaren de vraag het grootst zijn.
- Onderwijzers zijn hierin sterk vertegenwoordigd met gezamenlijk bijna 2000 baanopeningen per jaar. Ook de zorgsector komt hier weer sterk naar voren met onder andere bijna 1000 baanopeningen per jaar voor artsen, circa 800 voor verpleegkundigen op mbo-niveau en bijna 750 voor gespecialiseerde verpleegkundigen

Spanning

- Ook is de krapte van de beroepen weergegeven. De spanningsindicator (kolom 2) geeft de verhouding tussen het aantal mensen dat het beroep wil uitoefenen vanuit de werkloosheidspopulatie tegenover het aantal openstaande vacatures. Hoe krappere het beroep, hoe minder direct beschikbare personen er te vinden zijn per vacature.
- Deze spanningsindicator zegt dus iets over de *huidige* vraag naar een beroep.
- Zo komen er bijvoorbeeld veel baanopeningen bij voor de Software- en applicatieontwikkelaars en geeft de spanningsindicator zeer krap aan. Dit houdt in dat deze baanopeningen waarschijnlijk lastig te vervullen zullen zijn.
- Andere beroepen waarin grote krapte heerst zijn verpleegkundigen en ingenieurs.
- Voor onder andere psychologen en sociologen, managers zakelijke en administratieve dienstverlening en onderwijzers is deze spanningsindicator een stuk lager. Vacatures voor deze beroepen zullen daarom een stuk makkelijker te vervullen zijn.

Beroepen gesorteerd naar het aantal te verwachten baanopening in Zuid-Holland

Beroepen	1. Verwachte baanopeningen per jaar	2. Spannings- indicator	3. Scholingsintensiteit deelname < 6 maanden	4. Scholingsintensiteit deelname >= 6 maanden
Software- en applicatieontwikkelaars	1253	zeer krap	erg hoog	gemiddeld
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	1150	gemiddeld	hoog	hoog
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	1113	zeer krap	gemiddeld	gemiddeld
Artsen	959	krap	erg hoog	hoog
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	940	krap	hoog	gemiddeld
Leerkrachten basisonderwijs	879	krap	erg hoog	hoog
Verpleegkundigen (mbo)	811	zeer krap	hoog	hoog
Docenten algemene vakken secundair onderwijs	753	krap	gemiddeld	hoog
Gespecialiseerd verpleegkundigen	741	zeer krap	hoog	hoog
Fysiotherapeuten	666	krap	erg hoog	gemiddeld
Accountants	658	krap	hoog	hoog
Adviseurs marketing, public relations en sales	638	krap	gemiddeld	gemiddeld
Psychologen en sociologen	635	gemiddeld	erg hoog	hoog
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	628	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Medisch praktijkassistenten	628	krap	gemiddeld	gemiddeld
Boekhouders	568	krap	hoog	gemiddeld
Vertegenwoordigers en inkopers	561	krap	hoog	laag
Algemeen directeurs	551	krap	gemiddeld	laag
Onderwijskundigen en overige docenten	550	gemiddeld	gemiddeld	hoog
Directiesecretarissen	518	gemiddeld	gemiddeld	laag

Bron: Birch analyse, gebaseerd op data van UWV en ROA, beeld: Birch

Baanopeningen, spanning en scholingsintensiteit (2)

Verschil in deelname scholing per beroep

Scholing

- In kolom 3 en 4 is weergegeven in hoeverre werknemers binnen een bepaald beroep deelnemen aan korte cursussen (< 6 maanden doorlooptijd) en langere trainingen en opleidingen (>= 6 maanden doorlooptijd).
- Hierin valt op dat er voor een aantal beroepen grote verschillen zitten tussen de deelname korter dan 6 maanden en de deelname langer dan 6 maanden.
- Zo volgen software- en applicatieontwikkelaars bijvoorbeeld veel korte cursussen en trainingen, maar nemen minder deel aan langere trainingen of opleidingen. Dit geldt ook voor bedrijfskundigen en organisatieadviseurs, fysiotherapeuten en boekhouders. Dit zijn beroepen waar het van belang is om het kennisniveau op peil te houden, zij het vanwege technologische ontwikkelingen of ontwikkelingen in het werkveld.
- Beroepen die veel langere scholing deelnemen zitten vooral in de publieke hoek, dit zijn voornamelijk artsen, verpleegkundigen, sociaal werkers en docenten.
- In de bijlagen is de volledige tabel met alle meer dan 60 beroepen te vinden.

Beroepen gesorteerd naar het aantal te verwachten baanopening in Zuid-Holland

Beroepen	1. Verwachte baanopeningen per jaar	2. Spannings- indicator	3. Scholingsintensiteit deelname < 6 maanden	4. Scholingsintensiteit deelname >= 6 maanden
Software- en applicatieontwikkelaars	1253	zeer krap	erg hoog	gemiddeld
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	1150	gemiddeld	hoog	hoog
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	1113	zeer krap	gemiddeld	gemiddeld
Artsen	959	krap	erg hoog	hoog
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	940	krap	hoog	gemiddeld
Leerkrachten basisonderwijs	879	krap	erg hoog	hoog
Verpleegkundigen (mbo)	811	zeer krap	hoog	hoog
Docenten algemene vakken secundair onderwijs	753	krap	gemiddeld	hoog
Gespecialiseerd verpleegkundigen	741	zeer krap	hoog	hoog
Fysiotherapeuten	666	krap	erg hoog	gemiddeld
Accountants	658	krap	hoog	hoog
Adviseurs marketing, public relations en sales	638	krap	gemiddeld	gemiddeld
Psychologen en sociologen	635	gemiddeld	erg hoog	hoog
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	628	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Medisch praktijkassistenten	628	krap	gemiddeld	gemiddeld
Boekhouders	568	krap	hoog	gemiddeld
Vertegenwoordigers en inkopers	561	krap	hoog	laag
Algemeen directeuren	551	krap	gemiddeld	laag
Onderwijskundigen en overige docenten	550	gemiddeld	gemiddeld	hoog
Directiesecretaresses	518	gemiddeld	gemiddeld	laag

Bron: Birch analyse, gebaseerd op data van UWV en ROA, beeld: Birch

NB: deze tabel is identiek aan de tabel op pagina hiervoor. Ten behoeve van leesbaarheid opnieuw ingevoegd.

Koppeling beroepen en opleidingen

Verschil in hoe specifiek opleidingen opleiden tot een bepaald beroep

- De beschreven beroepen zijn vervolgens te koppelen aan hbo-opleidingen. Door te kijken naar de verschillende beroepen waarin gediplomeerden terechtkomen per opleiding kan er iets gezegd worden over het aantal te verwachten baanopeningen per opleiding.
- Hieronder is voor de opleidingen 'bedrijfskunde en hrm' en de opleiding 'Leraar basisonderwijs' weergegeven welke beroepen gediplomeerden uitoefenen. De genoemde opleidingen zijn een bundeling van vergelijkbare (crebo-)opleidingen. *In de bijlagen is weergegeven welke crebo-opleidingen onder deze 'opleidingsgroepen' horen.*
- Er is duidelijk onderscheid te maken tussen de twee hieronder weergegeven opleidingen. Bedrijfskunde en hrm is generalistischer van aard: gediplomeerden waaieren uit in een groot aantal beroepen. Enkel de beroepen dat meer dan 2,5% van de gediplomeerden gaat uitoefenen, is weergegeven in de tabel. Beroepen onder dit percentage zijn geschaard onder 'Andere beroepsgroepen'. Opvallend is dat meer dan de helft van de afgestudeerden in een beroep terecht komt dat onder de grens van 2,5% ligt, dit geeft aan dat de uitstroom breed is naar veel verschillende soorten beroepen.
- Voor de opleiding 'Leraar basisonderwijs' is dit beeld anders: hier wordt meer dan 60% van de gediplomeerden leerkracht in het basisonderwijs, de uitstroom is dus zeer gericht.
- Deze cijfers zijn gebruikt om het verwachtte aantal baanopeningen *per beroep* te koppelen aan de verschillende opleidingen die opleiden tot dit beroep. Hierdoor kan het verwachtte aantal baanopeningen *per opleiding* worden gegeven. Dit overzicht is te vinden op de volgende pagina.

Opleiding	Beroepen	%	Opleiding	Beroepen	%
hbo bedrijfskunde en hrm	Specialisten personeels- en loopbaanontwikkeling	8,1	Leraar basisonderwijs	Leerkrachten basisonderwijs	61
	Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	5,1		Docenten algemene vakken secundair onderwijs	5
	Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	4,9		Onderwijskundigen en overige docenten	4,1
	Administratief medewerkers	4,9		Leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten	2,9
	Directiesecretaresses	4,9		Andere beroepsgroepen	27
	Vertegenwoordigers en inkopers	4,3			
	Adviseurs marketing, public relations en sales	4			
	Zakelijke dienstverleners	4			
	Software- en applicatieontwikkelaars	3,3			
	Algemeen directeurs	2,6			
	Financieel specialisten en economen	2,6			
	Andere beroepsgroepen	51,3			

Koppeling opleiding en beroepen

Veel meer uitstroom dan baanopeningen in economische opleidingen

- De verwachte baanopeningen per beroep zijn samengebracht naar de verschillende opleidingen die opleiden tot deze beroepen. Hieruit kan een indicatie worden gegeven van het aantal baanopeningen per opleiding.
- In de tabel rechts zijn alle hbo-opleidingen weergegeven gegroepeerd naar onderwerp. Dit zijn zowel voltijd- als deeltijdopleiding.
- Het hier weergegeven aantal baanopeningen is gekoppeld aan het aantal uitstromers om inzicht te geven in hoeverre deze baanopeningen vervuld kunnen worden door gediplomeerden van reeds bestaande opleidingen in Zuid-Holland.
- De laatste kolom toont een verhouding: hoe hoger het getal hoe groter de verwachte vraag ten opzichte van het opleidingsaanbod. Oftewel: hoe hoger het getal, hoe meer vraag er is vanuit de arbeidsmarkt om gediplomeerden vanuit deze opleidingen. Een getal onder de 1 betekent dat er meer studenten afstuderen dan dat er baanopeningen zijn.
- Hieruit komt duidelijk naar voren dat binnen de economische hoek (bedrijfskunde en hrm, marketing, facility management) een stuk meer mensen afstuderen dan dat er nieuwe banen op dit domein bijkomen. Dit is mede te verklaren door de generalistische aard van deze opleidingen.
- Vanuit de arbeidsmarkt is veel vraag naar meer gediplomeerden uit de technische hoek (werktuigbouwkunde, bouwkunde, elektrotechniek) en naar meer docenten.
- Ook op het gebied van sociaal culturele, bedrijfseconomische, chemie en accountancy en financiën is vraag naar extra gediplomeerden.

Te verwachten baanopeningen per opleiding en uitstroom in Zuid-Holland

Opleiding	Verwachte baanopeningen per jaar	Uitstroom (2017)	Verhouding baanopeningen en uitstroom
hbo verpleegkunde en medische diagnostiek	1320	1507	0,9
hbo leraar basisonderwijs	1270	1129	1,1
hbo werktuigbouwkunde	940	489	1,9
hbo bedrijfskunde en hrm	890	2185	0,4
hbo bouwkunde en civiele techniek	800	443	1,8
hbo kunst	790	886	0,9
hbo maatschappelijk werk	780	1437	0,5
hbo elektrotechniek	690	140	4,9
hbo leraar beroepsgerichte vakken	660	324	2,0
hbo sociaal cultureel	610	118	5,2
hbo fysiotherapie en dietetiek	590	583	1,0
hbo informatica	560	766	0,7
hbo marketing en commerciële economie	450	814	0,6
hbo bedrijfseconomie	390	237	1,6
hbo chemie	350	209	1,7
hbo accountancy en financiën	340	208	1,6
hbo hotel, vrijetijd en facility management	330	875	0,4
hbo natuur en milieu	300	80	3,8
hbo leraar algemene vakken	290	552	0,5
hbo transport en logistiek	270	103	2,6
hbo pedagogiek	230	193	1,2
hbo journalistiek	200	0	-
hbo landbouw	170	19	8,9
hbo recht	150	594	0,3
hbo communicatie	100	554	0,2

 = Verhouding hoger dan 1: minder uitstroom dan verwachte baanopeningen

Tussenconclusies: regionale economie en verwachte beroepsvraag

- Kijkend vanuit het perspectief van de beroepen zijn juist die beroepen voor de Haagse Hogeschool relevant waar a) veel vraag naar zal zijn, b) waarvoor krapte heerst en c) waarin veel in (bij)geschoold wordt.
- In absolute zin is er de meeste vraag naar software- en applicatieontwikkelaars, sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders, ingenieurs, artsen en bedrijfskundigen en organisatieadviseurs.
- Echter, wanneer scholingscultuur en beroepskrapte wordt meegenomen, blijkt dat:
 - De meer technische beroepen (software- en applicatieontwikkelaars, ingenieurs) zeer hoge krapte kennen, maar een gemiddelde scholingsintensiteit voor scholing langer dan 6 maanden. Software- en applicatieontwikkelaars kennen juist wel een erg hoge scholingsintensiteit korter dan 6 maanden.
 - Zorgberoepen en pedagogische beroepen (artsen, verpleegkundigen en leerkrachten) kennen ook een hoge tot zeer hoge krapte en tevens een hoge scholingsintensiteit, zowel korter als langer dan 6 maanden. Opvallend is dat fysiotherapeuten veel vaker opleidingen volgen korter dan 6 maanden en dat docenten algemene vakken en onderwijskundigen juist vaker opleidingen langer dan 6 maanden.
 - Commerciële beroepen (bedrijfskundigen, vertegenwoordigers) kennen een gemiddeld tot hoge krapte en een hoge scholingsintensiteit voor opleidingen korter dan 6 maanden.
- Wanneer wordt gekeken naar de koppeling tussen opleidingen en beroepen valt een tweedeling te maken tussen vakgerichte opleidingen, waarbij de helft van de uitstromers terecht komt in hetzelfde beroep (leerkracht basisonderwijs en algemene vakken, informatica, fysiotherapie) en brede opleidingen waarbij de studenten in een veel verschillende beroepen terecht komen en vaak meer dan 30% in overige beroepen (bedrijfskunde en hrm, journalistiek, ingenieurs)
- Zodra we het verwachte aantal baanopeningen van beroepen voor de verschillende opleidingen vergelijken met het aantal uitstromers vanuit de opleidingen (zowel voltijd als deeltijd) dan kan er gesteld worden dat:
 - De arbeidsmarkt vraagt om veel technisch geschoold personeel, maar dat deze in veel mindere mate afstuderen. Hetzelfde geldt voor docenten.
 - Er veel vraag is naar verpleegkundigen. Deze stromen in ongeveer gelijke mate uit als de verwachte vraag.
 - Er dubbel zoveel mensen uitstromen van bedrijfskunde hrm dan de arbeidsmarkt vraagt.
 - Er minder uitstroom dan vraag is binnen het sociaal – culturele domein, bedrijfseconomie, chemie, accountancy en financiën, natuur en milieu en logistiek.

Opleidingsaanbod deeltijdopleidingen in Zuid-Holland

De deeltijdstudent

Twee type deeltijdstudenten: de omscholer en de bijscholer

In dit deel wordt verder ingezoomd op het aanbod van deeltijdopleidingen in de provincie. Ter context kunnen er twee globale type deeltijdstudenten worden onderscheiden. Deze zijn:

De omscholer/herscholer

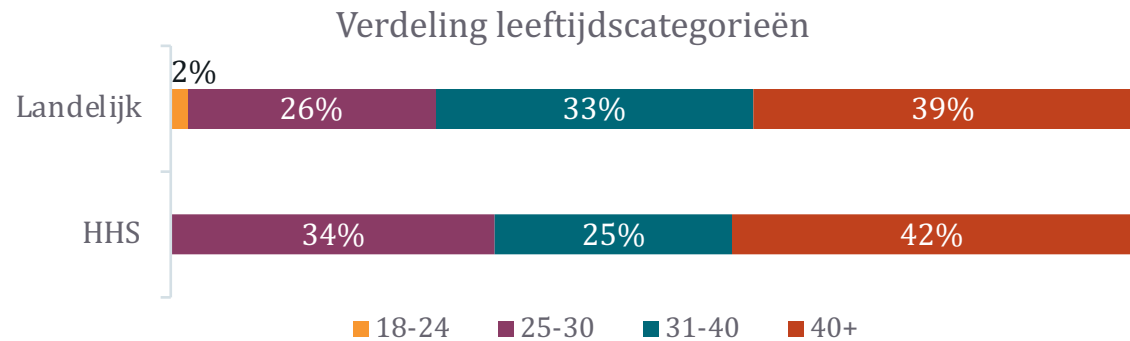
- Iemand die een ander beroep wil gaan uitoefenen.
- Volgt scholing om nieuwe vaardigheden te leren.
- Maakt veelal de overstap van de ene naar de andere sector.
- Van beroepen die verdwijnen naar banen met openingen in de toekomst.
- Kiest doorgaans vaker voor een deeltijd hbo-opleiding die opleidt tot een specifiek beroep.
- Kenmerken: personen die bedreigd worden met werkloosheid, personen met meerdere jaren werkervaring, personen vaker reeds in het bezit van hbo-diploma of hoger.

De bijscholer

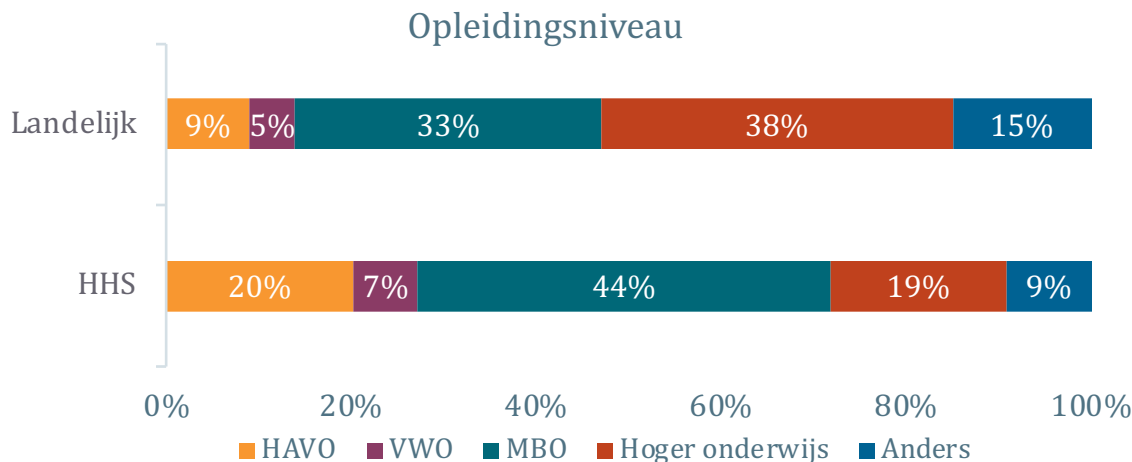
- Iemand die hetzelfde (type) beroep wil blijven uitoefenen maar op een ander niveau.
- Volgt scholing om aanvullende vaardigheden te leren. Kennis weer op niveau brengen en/of kennis vergroten.
- Blijft binnen de sector
- Is onder te verdelen in twee types:
 - 1) Bijscholen om een betere positie te kunnen bereiken binnen huidige functie. Deze persoon wil 'hogerop'. Deze doelgroep betaalt doorgaans zijn eigen opleiding.
 - 2) Bijscholen omdat de functie verandert en er meer of andere expertise nodig is. Dit kan ook worden verklaard als 'onderhoud'. De werkgever betaalt doorgaans deze bijscholing, omdat er specifieke kennis wordt gevraagd.
- Kiest sneller voor een deeltijdopleiding in het verlengde van het reeds beoefende beroep.
- Kenmerken: personen die hun positie willen verbeteren op de arbeidsmarkt, personen die enkele jaren werkervaring hebben, personen die vaker een mbo 4 opleidingsachtergrond hebben en toch een hbo-diploma willen.

Deeltijdstudenten HHS ten opzichte van landelijk

Deeltijdopleidingen HHS hebben vaker jongere studenten met mbo 4-opleiding

Bron: HBO monitor; Beeld: Birch

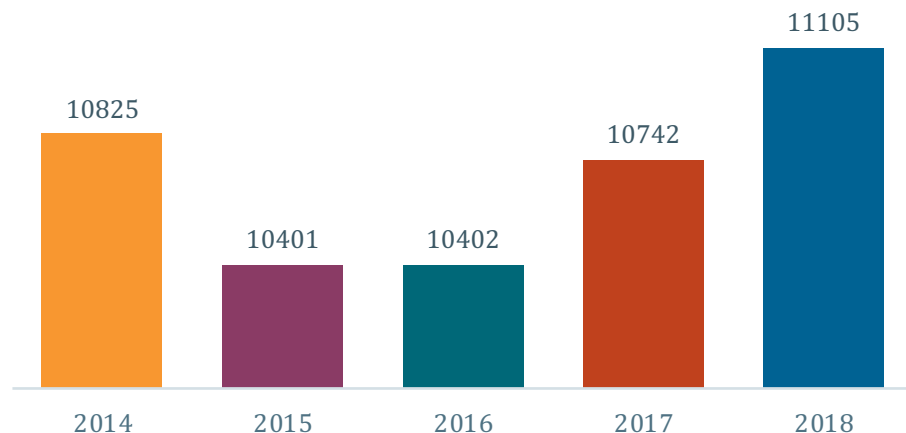
Bron: Osiris; Beeld: Birch

- De Haagse Hogeschool heeft minder studenten in de leeftijdscategorie 31-40 jaar en meer studenten in de categorie 25-30 jaar ten opzichte van de landelijke cijfers.
- Opvallend is dat 18-24-jarigen vrijwel geen deeltijdopleiding volgen (2% landelijk, 0% HHS).
- Uit analyse van NIDAP (onder werkenden en werkgevers) blijkt dat hogescholen onder de doelgroep 35 jaar of ouder vooral deelnemen aan opleidingen bij commerciële opleiders. Daartegenover kiest de jongere doelgroep vaker (25 – 30 jaar) vaker voor een publieke opleider.
- Er zijn bovengemiddeld veel studenten die afkomstig zijn van het mbo en havo de deelnemen aan deeltijdopleidingen op de Haagse Hogeschool. Ook heeft de Haagse Hogeschool minder deeltijdstudenten die al hbo of wo hebben gevolgd. Hiermee lijkt de Haagse een jongere doelgroep met mbo 4-achtergrond meer te bedienen
- Ter indicatie: bijna de helft van alle mbo 4-studenten in Nederland stroomt door naar een hbo-opleiding in voltijd of deeltijd. Ongeveer 7% van alle hbo-studenten gaat een tweede hbo-opleiding volgen in voltijd of deeltijd.

Studentenaantallen en nieuwe opleidingen

Het aantal deeltijdstudenten in Zuid-Holland is gegroeid in de laatste vijf jaar

Aantallen deeltijdstudenten in
Zuid-Holland

Bron: DUO; Beeld: Birch

Nieuwe deeltijdopleidingen in Zuid-Holland

Instelling	Opleiding	2015	2016	2017	2018
Hogeschool INHOLLAND	B Opleiding tot Verpleegkundige	0	0	0	113
Hogeschool Rotterdam	Ad Integraal Bouwmanagement	0	24	71	84
Hogeschool Rotterdam	Ad Sales en Accountmanagement	0	15	50	69
Hogeschool Rotterdam	Ad Crossmediale Communicatie	0	21	33	47
Hogeschool INHOLLAND	M Advanced Health Informatics Practice	0	0	0	24
Hogeschool Rotterdam	Ad Sociaal Financiële Dienstverlening	0	0	7	23
Hogeschool Rotterdam	M Master Design	0	26	26	20
Hogeschool INHOLLAND	B Tuinbouw & Agribusiness	0	0	21	19

- Steeds meer studenten volgen in Zuid-Holland een deeltijdopleiding. Na 2014 was er na de afschaffing van de basisbeurs een forse krimp in leerlingaantallen, maar de laatste jaren groeit het aantal gestaag.
- Tussen 2015 en 2018 zijn er in Zuid-Holland twee nieuwe deeltijdopleidingen bijgekomen op bachelor niveau. Daarnaast zijn er vier verschillende Associate degrees (AD's) bijgekomen. De inhoud van deze opleidingen loopt sterk uiteen.

Studentenaantallen naar opleiding

Uitsplitsing: grote opleidingen maken groei door

Grootste deeltijdopleidingen in Zuid-Holland

Instelling	Opleiding	2014	2018
Hogeschool Rotterdam	B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs (gecombineerd)	879	1049
Hogeschool Inholland	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	764	879
Hogeschool Rotterdam	B Social Work	377	434
Hogeschool Inholland	B Social Work	218	362
Driestar educatief	B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs (gecombineerd)	375	281
Hogeschool Inholland	B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs (gecombineerd)	376	271
Hogeschool Leiden	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	168	250
De Haagse Hogeschool	B Social Work	235	206
Hogeschool Rotterdam	B Opleiding tot Verpleegkundige	114	194
De Haagse Hogeschool	B Voeding en Diëtetiek	133	158
Hogeschool Rotterdam	B Business IT & Management	79	149
De Haagse Hogeschool	B HBO-ICT	251	146
De Haagse Hogeschool	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	149	145
Hogeschool Rotterdam	M Architectuur	71	129
Hogeschool Rotterdam	B Bedrijfskunde	98	126

Bron: DUO; Beeld; Birch

- De tabel links laat de vijftien grootste deeltijdopleidingen in Zuid-Holland zien. Het totaal aantal ingeschreven studenten zijn weergegeven voor de jaren 2014 en 2018.
- Zowel INHOLLAND als Hogeschool Rotterdam zijn koploper op het gebied van aanbieden van deeltijdopleidingen. Deze bieden grote deeltijdopleidingen tot docent en opleidingen *social work* aan.
- Deze deeltijdopleidingen zijn over de laatste jaren hard gegroeid met enkele honderden studenten.
- Over het algemeen zijn de overige grote opleidingen gegroeid. De uitzonderingen hierop zijn de lerarenopleidingen van de Driestar en InHolland en Social Work en HBO-ICT van de Haagse Hogeschool.

Vijftien sterkst gegroeide opleidingen

Ontwikkeling in studentenaantallen

Deeltijdopleiding gesorteerd naar groeipercentage

Instelling	Opleiding	2014	2018
Hogeschool Rotterdam	Ad ICT Service Management	30	79
Hogeschool Rotterdam	Ad Management in de Zorg	42	84
Hogeschool Rotterdam	B Business IT & Management	79	149
Hogeschool INHOLLAND	B Technische Bedrijfskunde	39	72
Hogeschool Rotterdam	M Architectuur	71	129
De Haagse Hogeschool	B Opleiding tot Verpleegkundige	44	76
Thomas More Hogeschool	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	68	117
Hogeschool Rotterdam	B Opleiding tot Verpleegkundige	114	194
Hogeschool INHOLLAND	B Social Work	218	362
Hogeschool Leiden	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	168	250
Hogeschool Rotterdam	B Logistics Management	61	90
Hogeschool Rotterdam	B Technische Bedrijfskunde	83	111
Hogeschool INHOLLAND	Ad Sociaal Financiële Dienstverlening	48	64
Hogeschool INHOLLAND	M Pedagogiek	85	113
De Haagse Hogeschool	B Integrale Veiligheidskunde	70	93

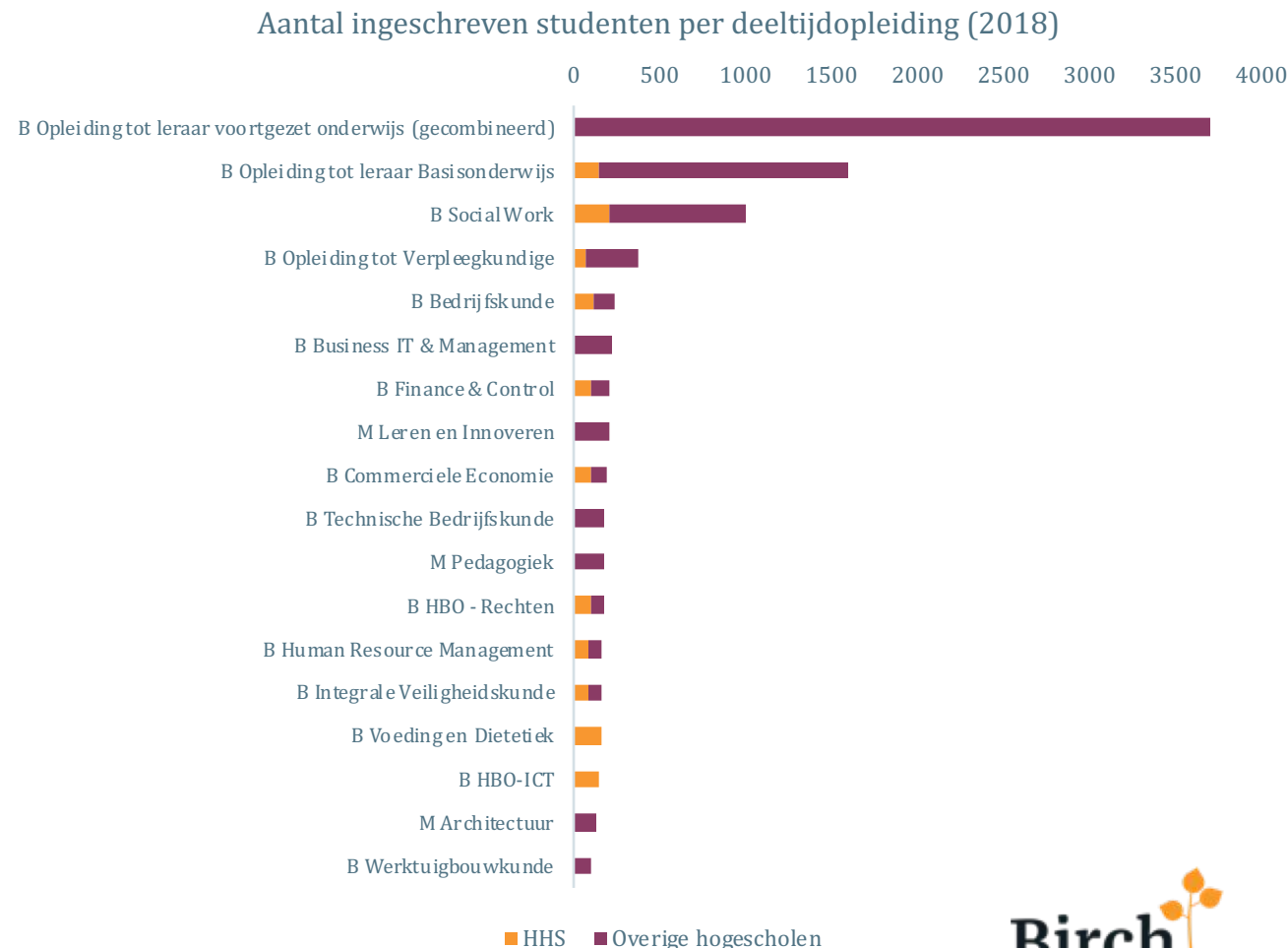
- In de tabel zijn de vijftien sterkst groeiende opleidingen weergegeven met meer dan vijftig deelnemers.
- Dit overzicht laat zien dat er een redelijk gevarieerd aanbod aan deeltijdopleidingen groei doormaakt. De groei van het aantal deeltijdstudenten zit niet uitsluitend bij de opleidingen tot docent, social work en verpleegkunde.
- Hierin valt op dat er opvallend veel deeltijdopleidingen hard groeien die bedrijfskunde en management combineren met ICT of techniek.

Bron: DUO; Beeld: Birch

Aangeboden deeltijdopleidingen: de vijftien grootste in 2018

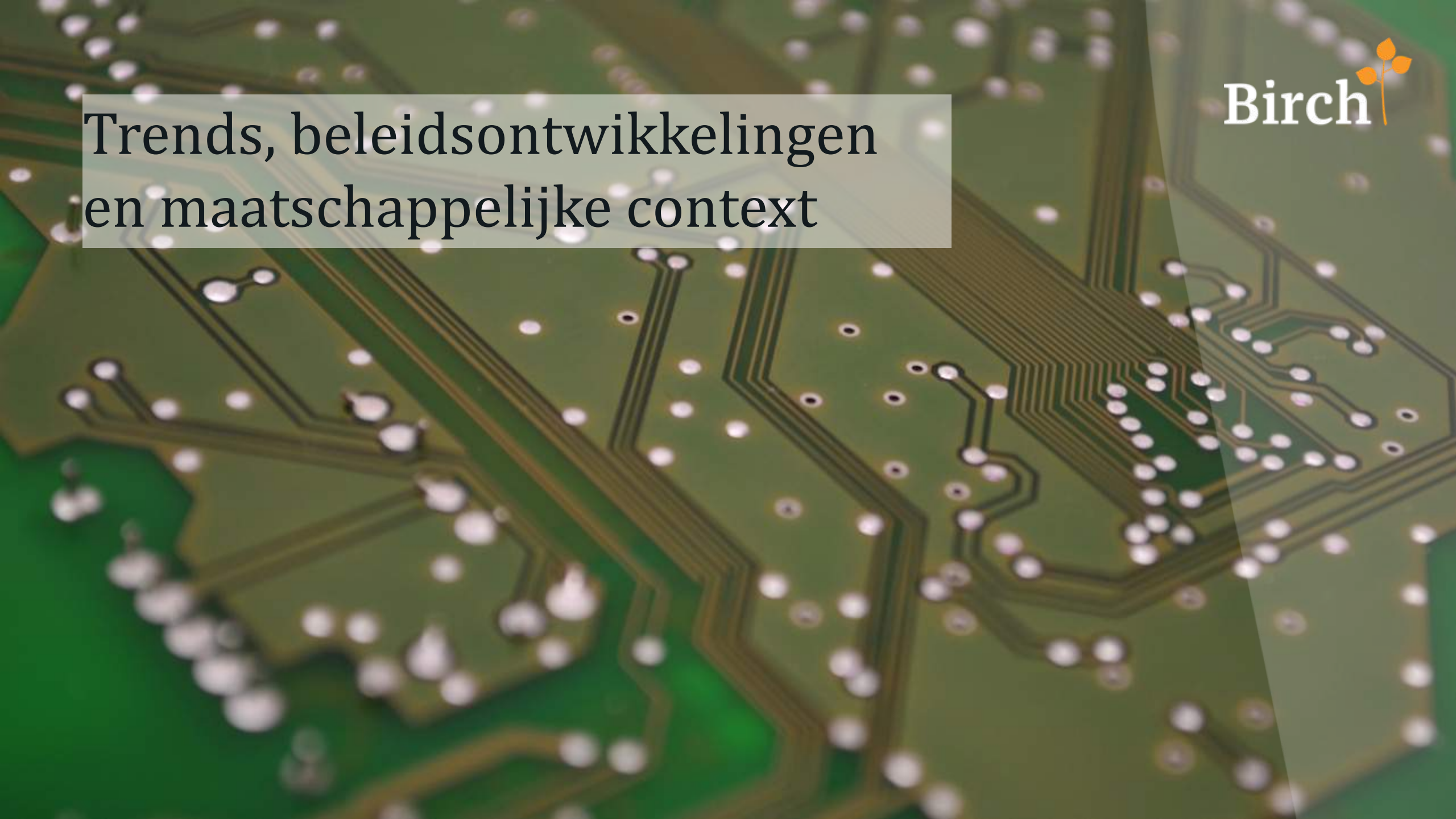
Lerarenopleidingen en Social Work zijn de populairste deeltijdstudies

- In de figuur rechts zijn de deeltijdopleidingen in Zuid-Holland weergegeven met meer dan 100 studenten in 2018.
- Indien de opleiding door de Haagse Hogeschool wordt aangeboden, is het aandeel studenten van de Haagse Hogeschool in oranje weergegeven.
- Opleidingen op het gebied van onderwijs zijn populair in deeltijd.
- Zorgopleidingen zijn net als onderwijsopleidingen sterk gesubsidieerd, maar kennen minder studenten.
- Social work en andere sociale studies kennen veel inschrijvingen.
- Hieruit komt duidelijk naar voren dat de Haagse Hogeschool een relatief kleine positie inneemt in de grote deeltijdopleidingen: relatief weinig studenten volgen een deeltijdopleiding tot docent of verpleegkunde op de Haagse Hogeschool.
- De Haagse Hogeschool kent een sterkere positie op de economische deeltijdopleidingen zoals bedrijfskunde, finance & control, commerciële economie en HRM.
- Op het gebied van voeding en diëtetiek en HBO-ICT heeft de Haagse Hogeschool een sterke positie als aanbieder van deeltijdonderwijs binnen Zuid-Holland.

Tussenconclusies: opleidingsaanbod deeltijdonderwijs

- Het aantal deeltijdstudenten in Zuid-Holland stijgt, maar lijkt geconcentreerd in een aantal grote opleidingen binnen het onderwijs, sociaal werk en verpleegkunde. Opvallend is het ontbreken van deeltijdopleidingen voor technische beroepen.
- Er zijn een aantal deeltijdopleidingen die hard groeien: deze combineren in veel gevallen bedrijfskundige aspecten met meer technische aspecten (ICT-servicemanagement, Business IT & Management, technische bedrijfskunde).
- De Haagse Hogeschool kent binnen Zuid-Holland een kleine positie betreft het aanbieden van de grote deeltijdopleidingen die tevens groei laten zien (onderwijs, zorg).
- De Haagse Hogeschool biedt vooral kleinere, specialistischere deeltijdopleidingen aan en is daar ook sterk in. In sommige gevallen zelfs marktleider. Dan gaat het vooral om de opleidingen voor bedrijfskunde, finance en control, commerciële economie, rechten, HRM, Integrale veiligheidkunde, voeding en diëtetiek en ICT. Een aantal van deze opleidingen groeit in omvang. Het meest opvallend is dat de opleiding ICT afneemt.

Trends, beleidsontwikkelingen en maatschappelijke context

The future of jobs

Veel beroepen gaan zich ontwikkelen de komende jaren

- Het World Economic Forum heeft een studie uitgevoerd naar 'The Future of Jobs'. Hierin zijn een aantal rollen beschreven die de komende jaren nieuw zullen ontstaan of zullen transformeren.
- Deze zijn gekoppeld aan de in onze analyse gebruikte categorisatie van beroepen. Over deze nieuwe rollen is beperkte kwantitatieve data beschikbaar en kunnen dus niet op deze manier geanalyseerd worden.
- Uit de koppeling met de analyseerbare beroepen blijkt dat er in veel verschillende beroepen zoals wij die herkennen in de data ontwikkeling plaatsvindt, hierin valt op dat er in veel van deze rollen een ICT-component toegevoegd wordt aan de meer traditionele benadering van beroepen.
- Ook valt op dat er juist in de mensgerichte beroepen relevante ontwikkelingen plaatsvinden. Ook daar speelt ICT een belangrijke rol.

Categorisering	New roles (Bron: World Economic Forum, The Future of Jobs Report 2018, p. 9)	Beroepen die daaraan gerelateerd zijn (niveau 3 + 4,) Bron: ROA, 2018
Datagebruik De primaire inhoud van deze beroepen is het maken en verwerken van grote hoeveelheden data.	• Data Analysts and Scientists* • Big Data Specialists • Digital Transformation Specialists • Information Technology Services • Information Security Analysts	○ Software- en applicatieontwikkelaars ○ Accountants ○ Databank- en netwerkspecialisten ○ Zakelijke dienstverleners ○ Financieel specialisten en economen
Software & machines De primaire inhoud van deze beroepen is het ontwikkelen van software voor machines, zoals robots.	• AI and Machine Learning Specialists General and Operations Managers* • Software and Applications Developers and Analysts* • Robotics Specialists and Engineers • Service and Solutions Designers	○ Software- en applicatieontwikkelaars ○ Ingenieurs (geen elektrotechniek) ○ Uitvoerend kunstenaars (=designers) ○ Technici bouwkunde en natuur ○ Managers productie ○ Radio- en televisietechnici
Gedrag & relatie De primaire inhoud van deze beroepen is de gedragscomponent. Het gaat om de koppeling van producten en diensten aan (afzet)markten.	• Sales and Marketing Professionals* • Information Technology Services • Ecommerce and Social Media Specialists • Interaction Designers • People and Culture Specialists • Client Information and Customer Service Workers • Service and Solutions Designers • Digital Marketing and Strategy Specialists	○ Adviseurs marketing, public relations en sales ○ Psychologen en sociologen ○ Vertegenwoordigers en inkopers ○ Grafisch vormgevers en productontwerpers ○ Journalisten ○ Auteurs en taalkundigen ○ Specialisten personeels- en loopbaanontwikkeling ○ Maatschappelijk werkers ○ Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders ○ Gebruikersondersteuning ICT
Processen & toepassingen De primaire inhoud van deze beroepen is het toepassen van data en digitalisering in processen en organisaties. Hier zit ook de component van het (aan)leren en ontwikkelen.	• Training and Development Specialists • New Technology Specialists Organizational Development Specialists* • User Experience and Human-Machine • Process Automation Specialists Innovation Professionals • User Experience and Human-Machine • Training and Development Specialist	○ Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs ○ Psychologen en sociologen ○ Juristen ○ Procesoperators ○ Onderwijskundigen en docenten ○ Managers en directeurs

Beleidsontwikkelingen RNE en EBZ

Beleid ziet kansen in ICT, creatief en techniek

- Vanuit meerdere invalshoeken wordt in Zuid-Holland beleid geformuleerd om in te kunnen spelen op trends en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en binnen het onderwijs. Binnen Zuid-Holland is dit onder andere gedaan door de Economic Board Zuid-Holland (EBZ) en Roadmap Next Economy (RNE).
- Deze hebben beide een aantal trends en ontwikkelingen aangestipt in de vorm van speerpuntsectoren (EBZ) of 'transitiepaden' (RNE). De uitwerking van deze trends en ontwikkelingen op de verschillende sectoren is weergegeven in onderstaande tabel (EBZ) en de tabel op de volgende pagina (RNE).
- Hieruit blijkt dat vrijwel alle transitiepaden (RNE) en speerpuntsectoren vragen om nieuwe manieren van samenwerken en organiseren. Dat blijkt bijvoorbeeld uit 'samenwerkingsverband' en 'nieuwe business modellen'.
- Vernieuwende opleidingen voor docenten zijn kansrijk vanuit Roadmap Next Education (RNE), blijkt uit transitiepad Next Education waarbinnen de ontwikkeling naar 'docent als coach en facilitator' wordt beschreven.
- Voor de ICT geldt dat er veel behoefte is aan automatiseringsdeskundigen en technici en daar worden specifiek de opleidingsniveau mbo en hbo genoemd. De scholingspotentie voor allerlei soorten managers is groot, onafhankelijk van de sector.
- In de diensten is er veel creativiteit en techniek nodig. Nieuwe vormen van organiseren in een andere samenleving (overheid) met behulp van ICT komen hier samen. Sector 'diensten' is een mogelijkmaker (*enabler*) voor andere sectoren en ontwikkelingen. De verbinding tussen overheid en ICT kan in diensten worden gemaakt

Speerpuntsectoren Zuid-Holland	Zorg	Onderwijs	Overheid	Diensten	ICT
Haven in Transitie			Verduurzaming	Het aantrekken van nieuwe business	Digitalisering
Feeding & greening megacities		Samenwerkingsverband van overheid, onderwijs en ondernemers in de tuinbouw	Gezamenlijke kennis- en innovatieagenda voor de tuinbouw		Digitalisering: van kassen naar 'software upgradable food production center'
Cybersecurity	Toenemend belang cybersecurity (e.g. beveiliging patiëntgegevens)		Verdere digitalisering van onze maatschappij op veilige wijze	Cybersecurity biedt op zichzelf commerciële kansen	Verdere digitalisering van onze economie op veilige wijze
Life, Sciences & Health	Regeneratieve geneeskunde als een belangrijke economische kans en innovaties op het gebied van biomedisch				
High tech & Smart industry				Door ICT en internet veranderen verdienmodellen van bedrijven radicaal	Regio grootste concentratie hightech bedrijven, van NL

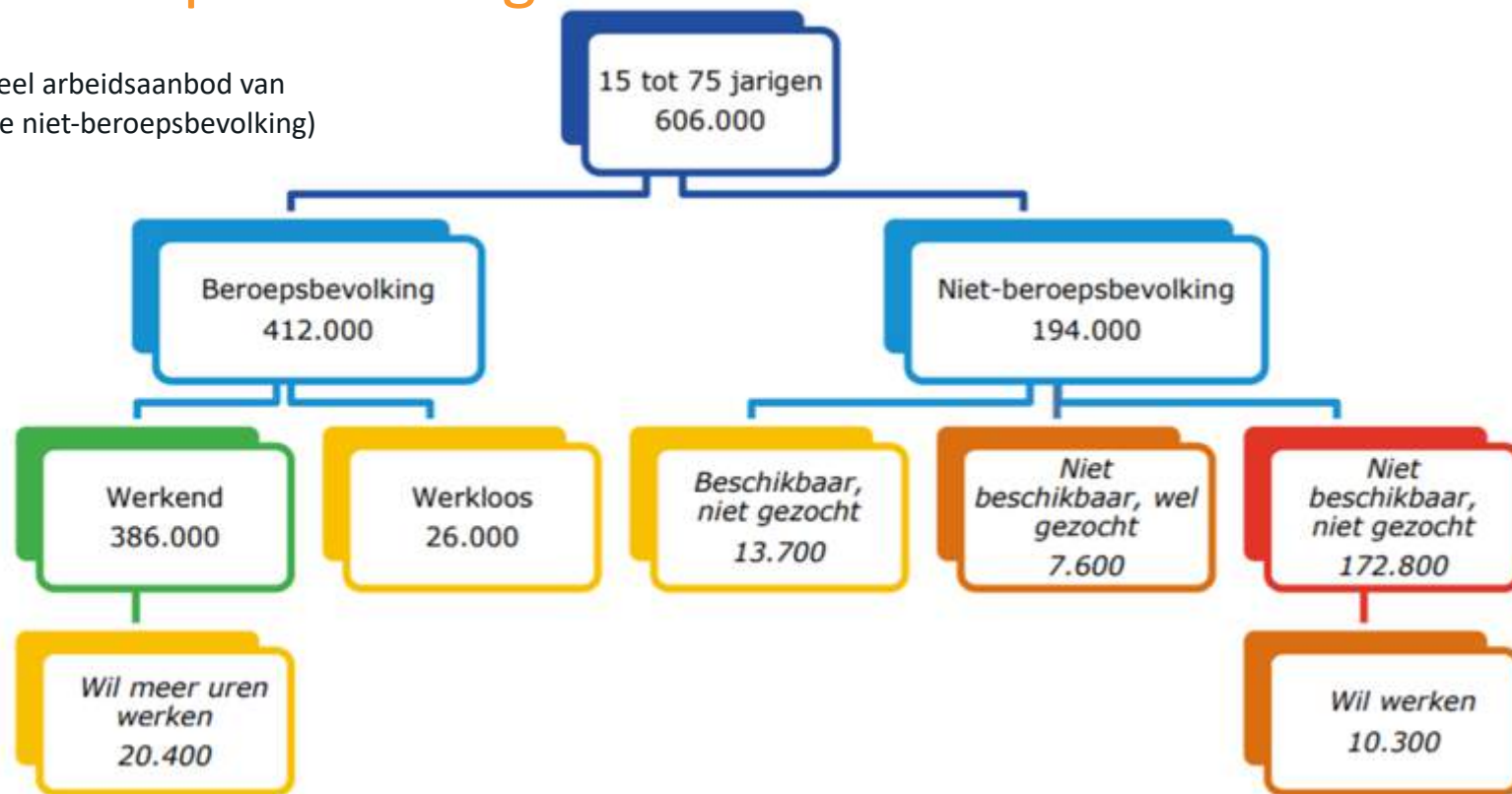
Beleidsontwikkelingen EBZ en RNE

Roadmap Next Economy (RNE)	Zorg	Onderwijs	Overheid	Diensten	ICT
Smart digital delta Naar nul marginale kosten Betere digitale verbindingen, netwerken, platforms en data.	het creëren van een digitaal platform waar bewoners veilig hun gezondheidsdata kunnen delen	Veel initiatieven om extra IT'ers op te leiden	De nieuwe, maatschappelijke deeleconomie.		de introductie van een smart nodes infrastructuur, bijvoorbeeld via lantarenpalen. Ook ontwikkelingen op het gebied van blockchain en Big Data
Smart energy delta Naar nul koolstof Slimme netwerken, nieuwe schone energiebronnen, conversie- en opslagtechnologie			Bebouwde omgeving: woonwijken van de volgende generatie	Veel nieuwe werkgelegenheid om energietransitie te bewerkstelligen	Smart Multi Commodity Grid is het energienetwerk van de volgende generatie; een totaal nieuw, slim energienetwerk, ondersteund door ICT
Circular economy Naar nul afval Het gebruik en hergebruik van hulpbronnen en reststoffen in onze regio mogelijk te maken	Hergebruik van medicijnen		Overheden focussen op 'afval als grondstof'		
Next education Permanent leren Acties die nodig zijn om mensen beter aan te sluiten op de veranderende arbeidsmarkt		Scholingsaanbod realiseren voor docenten om hen meer vaardig te maken in de digitale wereld, praktische aanpak en de veranderende rol van kennisoverdracht naar coach en facilitator			een afgestemde aanpak om versneld de informatici, big data-experts, automatiseringsdeskundigen en technici (MBO en HBO) van de toekomst op te leiden
Next society Inclusieve samenleving De organisatiekracht vanuit de burger zo goed mogelijk te faciliteren en werkzoekenden aan het werk te helpen.			Sociale participatie en 'future jobs'		Digitale (platform)technologie maakt het gemakkelijker om allerlei economische activiteiten op lokale schaal te ontwikkelen

Potentieel arbeidsaanbod

Verdeling van de potentiële beroepsbevolking

- Binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden is er een potentieel arbeidsaanbod van 39.700 personen (werkloze beroepsbevolking + beschikbare niet-beroepsbevolking)
- Dat is 6,5% van de totale potentiële beroepsbevolking.

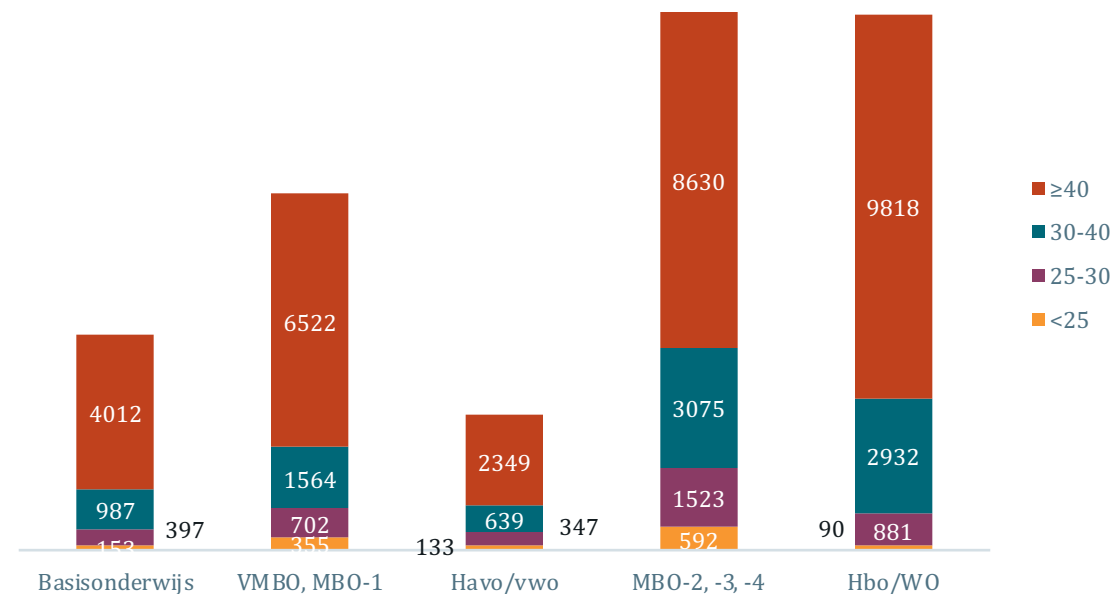
Bron: UWV, op basis van landelijke aandelen CBS (cursieve getallen betreffen schattingen)

Arbeidsaanbod: werkloze beroepsbevolking

Kenmerken ww-populatie Zuid-Holland

- In Zuid-Holland hebben 45.700 personen een ww-uitkering (eind december 2018)
- 38% van deze ww'ers heeft een opleidingsniveau op havo/vwo of mbo 2-, 3-, 4-niveau en is daarmee een mogelijk interessant doelgroep voor de Haagse Hogeschool.
- Meer dan de helft (64%) van deze potentiële doelgroep is ouder dan 40 jaar en lijkt daarmee niet direct aan te sluiten bij de huidige populatie die de Haagse Hogeschool bereikt.

Aantal personen met ww-uitkering in Zuid-Holland naar opleidingsniveau en leeftijd (2018)

Wensberoepen van ww-uitkeringsgerechtigden

Veel ww'ers op zoek naar bedrijfseconomische beroepen

Beroepsgroep	Aantal CV's met ervaringsberoep	Aantal CV's met wensberoep
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	36321	26163
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	31912	20982
Managers gespecialiseerde dienstverlening	32109	18080
Managers ICT	24570	13854
Docenten algemene vakken secundair onderwijs	20287	13145
Grafisch vormgevers en productontwerpers	14001	12437
Accountants	18208	11989
Managers logistiek	13604	10099
Algemeen directeuren	23697	10015
Medisch praktijkassistenten	11269	9557
Journalisten	15712	9278
Onderwijskundigen en overige docenten	12097	8716
Psychologen en sociologen	10305	8625
Uitvoerend kunstenaars	13170	7358
Sportinstructeurs	14724	7357
Auteurs en taalkundigen	6945	6417
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	9592	5680

Beroepsgroep	Aantal CV's met ervaringsberoep	Aantal CV's met wensberoep
Medisch vakspecialisten	5915	5034
Fysiotherapeuten	5756	4706
Managers zorginstellingen	6556	3927
Artsen	5857	3710
Managers horeca	14436	3381
Managers productie	8081	3364
Gespecialiseerd verpleegkundigen	9807	3356
Architecten	3315	3242
Bibliothecarissen en conservatoren	5028	2975
Verpleegkundigen (mbo)	9123	2789
Docenten hoger onderwijs en hoogleraren	4906	2587
Managers onderwijs	3364	2079
Managers commerciële en persoonlijke dienstverlening	4808	1739
Apothekersassistenten	2612	1716
Radio- en televisietechnici	2123	1272
Dekofficieren en piloten	2205	814
Overheidsbestuurders	2607	574
Politie-inspecteurs	247	171

Bijstandsgerechtigden in Den Haag

Potentie in de bijstand voor hbo-deeltijdopleiding lijkt gering

- Gemeente Den Haag voert momenteel een werkoffensief om 500 mensen per jaar uit de bijstand aan het werk te krijgen
- In totaal zitten er bij gemeente Den Haag **27.000 mensen** in de bijstand, waarvan 22.000 langer dan 18 maanden
- Door de komst van statushouders en wettelijke wijzigingen (zoals het beperken van de toegang tot de Wajong en het verkorten van de ww-duur) is deze groep groter geworden.

Leeftijd

- 2.000 mensen zijn <27 jaar (7,4%)
- 9.900 mensen zijn 50 jaar of ouder (36,7%)

Achtergrond

- 15.400 mensen hebben geen startkwalificatie (57%)
- 11.000 mensen zijn in een niet-westers land geboren (40,7%)
- 22.950 mensen in de bijstand hebben financiële - en/of gezondheidsbelemmeringen (85%)
- 5.500 mensen in de bijstand kampen met schulden (20,3%)
- 5.500 mensen ontvangen meer dan tien jaar bijstand (20,3%)

Tussenconclusie

Gezien het relatief hoge aantal mensen in de bijstand zonder startkwalificatie en het hoge aantal personen ouder dan 50 jaar, lijkt de potentie voor een hbo-deeltijdopleiding aan de Haagse Hogeschool laag.

Tussenconclusie arbeidspotentieel

Potentieel bij ww'ers, minder bij bijstandsgerechtigden

- Binnen de arbeidsmarktregio Haaglanden zijn bijna 40.000 personen niet aan het werk, maar wel beschikbaar voor werk.
- Een deel daarvan zit in een bijstandsuitkering bij de gemeente. Deze personen hebben merendeel geen startkwalificatie en kunnen vanuit dat perspectief niet deelnemen aan een deeltijdopleiding van de Haagse Hogeschool
- Meer potentie biedt de ww-populatie. In heel Zuid-Holland zijn meer dan 45.000 personen met een ww-populatie en 38% heeft een opleidingsachtergrond die aansluit bij het aanbod van deeltijdopleidingen van de Haagse Hogeschool.
- Kijkend naar de beroepen die deze ww'ers willen uitoefenen ligt een sterke nadruk op economische beroepen. Daar is wel vraag naar en bestaat ook krapte, echter de uitstroom vanuit het voltijd hbo is ook groot. Met specialistische opleidingen, waar mogelijk een ICT component aan toegevoegd wordt ligt er scholingspotentieel.

Advies

Birch

Advies (1/4)

Onze analyse geeft inzicht in de regionale arbeidsmarkt met haar bedrijvigheid, beroepen en opleidingsaanbod. Op basis hiervan kunnen door de Haagse Hogeschool keuzes gemaakt worden voor de opleidingen die zich lenen voor flexibel deeltijdonderwijs. Wij formuleren de volgende adviezen:

1. Sluit met het deeltijdopleidingsaanbod aan bij het regionale DNA.

Het is van belang dat bij het vaststellen van het opleidingsaanbod van de Haagse Hogeschool rekening wordt gehouden met het regionale DNA. De regio kent veel organisaties die dit DNA vormen. De grote aanwezigheid van de overheid, ICT-bedrijven en het onderwijs maakt de regio uniek. Bovendien gaan deze sectoren groeien en zorgen zij voor nieuwe werkgelegenheid (aantal banen). Het type werknemers dat binnen deze sectoren werkzaam is sluit aan bij de kenmerken van een deeltijdstudent en biedt dus scholingspotentie (veel werknemers met vast dienstverband, relevant opleidingsniveau, bij grote bedrijven en voltijd banen). Om een scherp beeld te krijgen van de gevraagde competenties die aansluiten bij het regionaal DNA kan er worden overwogen om een kwalitatief onderzoek uit te voeren onder werkgevers en werknemers.

2. Focus op beroepen waarin schaarste heerst en waar de huidige scholingsintensiteit hoog ligt.

Er heerst schaarste op de arbeidsmarkt voor software- en applicatieontwikkelaars, ingenieurs, zorgberoepen, onderwijsberoepen, bedrijfskundigen en vertegenwoordigers. In deze beroepen is er onvoldoende aanbod van werknemers in vergelijking met de vraag en is er wel een scholingscultuur aanwezig. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen beroepen waarin relatief veel geschoold wordt (zij het met een cursus of een langere opleiding). Beroepen binnen de meer 'publieke' hoek kennen vaker een cultuur van het volgen van vaste (langere) opleidingstraject. Niet voor niets zijn de grootste deeltijdopleidingen binnen het onderwijs en tot verpleegkunde. Hierin ligt van oudsher meer de taak van een hogeschool: het aanbieden van een vast, langdurig traject met als eindresultaat een specifiek diploma. Nieuwe manieren van onderwijs aanbieden (flexibel, modulair) kunnen dus uitkomst bieden aan beroepen waarin deze cultuur minder heerst en er vaker kortdurende cursussen of trainingen worden gegeven. Deze zitten meer in de bedrijfskundige en ICT-hoek.

Advies (2/4)

3. Kies een strategie: concurrentie aangaan met grote deeltijdopleidingen binnen Zuid-Holland of versterken in de kleinere specialistische opleidingen. Er zijn voor verschillende opleidingen verschillende scenario's te schetsen.

- De Haagse Hogeschool heeft een relatief klein aandeel in het aanbieden van de 'grote' deeltijdopleidingen tot leraar voortgezet onderwijs en basisonderwijs. Echter zal de vraag naar docenten de komende jaren toenemen en heerst er een scholingscultuur voor deze beroepen. De Haagse Hogeschool heeft geen deeltijdopleiding leraar voortgezet onderwijs omdat daarover macro-doelmatigheidsafspraken zijn gemaakt tussen hogescholen in de regio. Aan de Haagse Hogeschool de strategische keus om hierop anders/meer in te spelen door meer in te zetten op deze bekende en omvangrijke deeltijdopleidingen en daarmee zich meer in speelveld van de concullega's te bevinden. Op dit moment zijn in de regio reeds gesprekken gaande tussen mbo- en hbo-aanbieders voor een hernieuwde verdeling om te komen tot een passend onderwijsaanbod in Zuid-Holland.
- Een andere invalshoek is de keuze om meer te versterken in de kleinere specialistische opleidingen waar de Haagse Hogeschool een groot aandeel heeft en zich in kan profileren. Daarbij gaat het om de opleidingen als bedrijfskunde, economie en HRM, in de beroepen waarvoor deze opleidingen opleiden heerst schaarste, maar de uitstroom vanuit het voltijd hbo is wel zeer omvangrijk. Juist door het aanbieden van modulair deeltijdonderwijs kan een unieke propositie aangeboden worden in concurrentie met het voltijdonderwijs. Bovendien vraagt de Roadmap Next Economy nieuwe manieren van samenwerken en organiseren en verbinding te zoeken met andere vakgebieden (zoals ICT en de creatieve sector). Juist deze vaardigheden worden aangeboden in de economische opleidingen, dus met name in cross-sectorale functies liggen er kansen om op te leiden.
- Het aanbod van opleidingen in de zorg is relatief beperkt, terwijl daar wel krapte bestaat en een scholingscultuur aanwezig is. Een aantal partijen biedt een deeltijdopleiding verpleegkunde aan in Zuid-Holland. Er is zelfs een nieuwe deeltijdopleiding verpleegkunde gestart in 2018 die meteen een groot aantal inschrijvers laat zien. Door verpleegkundigen wordt zowel kortdurend als langdurend deelgenomen aan onderwijs. De Haagse Hogeschool zou hierin positie kunnen kiezen door met name het aanbod van kortdurend ofwel modulair deeltijdonderwijs binnen de verpleegkunde te versterken.

Advies (3/4)

- Speciale aandacht verdient de opleiding HBO ICT die in de provincie Zuid-Holland alleen door de Haagse Hogeschool wordt aangeboden en daardoor marktleider is. Wel laat deze opleiding een afname aan studentenaantallen zien. De komende jaren zal de vraag naar personeel met een ICT achtergrond alleen nog maar toenemen. Het aantal uitstromers lijkt hierop nog onvoldoende aan te sluiten. Er is specifiek veel krapte bij het beroep software- en applicatieontwikkelaar, er worden veelal opleidingen gevolgd korter dan 6 maanden en de totale uitstroom is vrijwel gelijk aan het aantal baanopeningen. Binnen de Road Map Next Economie is omgang met ICT vanuit verschillende beroepen een belangrijk vraagstuk, ook de trendmatige ontwikkeling van rollen op de arbeidsmarkt laat een toegenomen focus op ICT-vaardigheden zien. Modulair deeltijdonderwijs dat de verbinding legt vanuit ICT met bijvoorbeeld zorg, overheid of onderwijs lijken potentie te hebben. Echter daalt de instroom van deze opleiding aan de Haagse Hogeschool. Het nader in beeld brengen waarom de instroom van deze opleiding daalt kan passend zijn. Een eerste beweging op HBO ICT is reeds ingezet: de Haagse Hogeschool is betrokken bij een traject op HBO ICT onderwijs in Zuid-Holland. Dit wordt opgepakt samen met Economic Board Zuid-Holland, ROC speler(s) en private opleiders zoals NCOI.
- Opvallend is het ontbreken van aanbod voor deeltijdopleidingen voor technische beroepen in Zuid-Holland. Uitgezonderd een aantal opleidingen technische bedrijfskunde die op het snijvlak van techniek liggen. Gezien de grote mate van krapte, zou verwacht kunnen worden dat er ook veel opleidingen voor specifieke technische beroepen worden aangeboden. Wel zijn er in de regio meerdere voorbeelden van samenwerkingen tussen mbo en het bedrijfsleven voor het ontwikkelen van nieuwe opleidingen, zoals bijvoorbeeld op het Technology Park Ypenburg waar gewerkt wordt aan kennisontwikkeling rondom hightech materialen en composieten. De Haagse Hogeschool kan de afweging maken of zij zich hierin meer wil profileren door als eerste aanbieder deeltijdopleidingen te ontwikkelen binnen de techniek.

Advies (4/4)

4. Toets deze keuzes in dialoog met het werkveld en met potentiële studenten.

Op basis van de kwantitatieve analyse van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt kunnen er een aantal keuzes voor het verder ontwikkelen van het deeltijdaanbod worden gemaakt. Echter, het is van grote waarde om nader te onderzoeken met welke scholingsvragen grote werkgevers uit deze sectoren zitten: in hoeverre is er vanuit de werkgever behoefte voor (bij)scholings trajecten voor hun werknemers? In hoeverre zijn deze vragen te vatten in (flexibele) deeltijdtrajecten? Hierop kan data-analyse alleen geen gedegen antwoord op geven. Voor meer inzicht in gevraagde competenties is aanvullend kwalitatief (werkveld) onderzoek nodig. Door in gesprek te gaan met het werkveld kan dit beeld worden gevormd en kan er een netwerk van potentiële afnemers voor de Haagse Hogeschool worden gevormd.. Uit de hierboven beschreven analyse kan wel worden gesteld dat deze scholingsvraag binnen een aantal sectoren in omvang naar verwachting de komende jaren zal toenemen.

Voor meer generalistische opleidingen is het van groot belang om goed in beeld te krijgen wat de wensen van de potentiële studenten zullen zijn. Voor docenten en verpleegkundigen zijn deze wensen vaak duidelijk en goed afgebakend. Voor werknemers met een meer commercieel beroep zullen deze wensen meer uiteenlopen. Studenten uit dit meer generalistische onderwijs komen op meer uiteenlopende plekken terecht. Het goed in kaart brengen van deze wensen kan leiden tot specifieke (specialistische) opleidingen die nog niet reeds worden aangeboden. Ook hier is het van belang om met werkgevers in gesprek te gaan over de scholingswensen en mogelijkheden.

Bijlage: toelichting & definities

Definities (1/4)

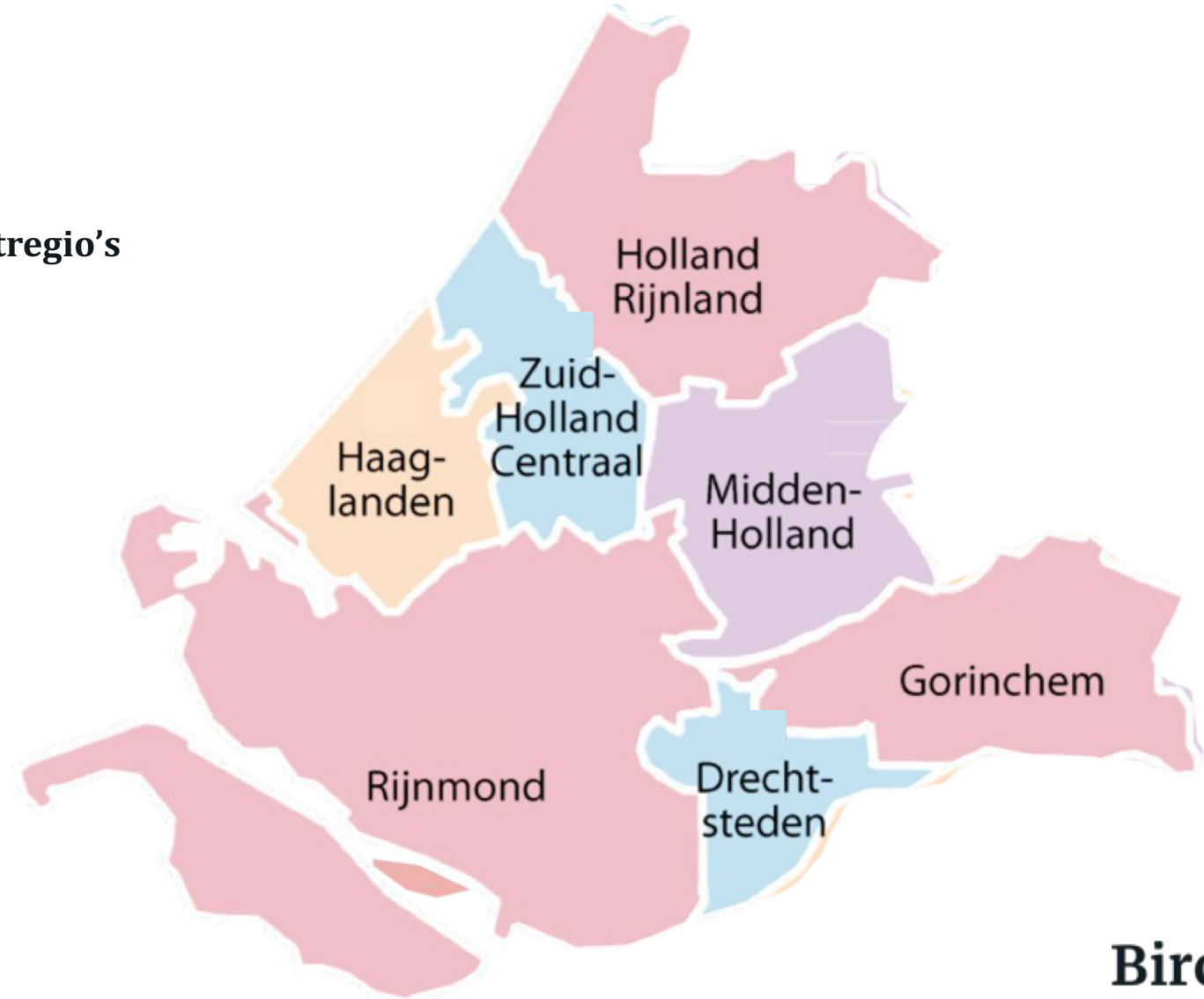
Vraag & aanbod

	Vraag	Aanbod
Arbeidsmarkt	Werkgevers/sectoren die om arbeid 'vragen'	Werknemers die arbeid 'aanbieden' en bereid en beschikbaar zijn om te werken
Opleidingen	Studenten die een opleiding vragen	Instellingen die een opleiding aanbieden

Definities (2/4)

Arbeidsmarktregio

- 35 arbeidsmarktregio's in Nederland
- In Zuid-Holland zijn **zeven arbeidsmarktregio's**

Spanningsindicator

Vanaf 1 oktober 2012 publiceert UWV de resultaten van de Spanningsindicator Arbeidsmarkt. Deze indicator geeft de spanning weer tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt

De Spanningsindicator Arbeidsmarkt wordt berekend door dit aantal openstaande vacatures te delen door het aantal personen met een WW-uitkering met een verstreken WW-duur van minder dan een half jaar. Deze grootheden worden gebruikt als benadering van de openstaande vraag en direct beschikbaar aanbod

De Spanningsindicator Arbeidsmarkt kan een getal geven tussen 0 en oneindig. Hoe hoger het getal, hoe hoger de spanning op de arbeidsmarkt voor werkgevers. Er wordt uitgegaan van een indeling in vijf categorieën: zeer ruim, ruim, gemiddeld, krap en zeer krap. De indeling en typeringen zijn als volgt:

- 0 tot 0,25: zeer ruim
- 0,25 tot 0,67: ruim
- 0,67 tot 1,5: gemiddeld
- 1,5 tot 4,0: krap
- 4,0 of meer: zeer krap

Baanopeningen

Baanopeningen zijn de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheidsgroei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag:

- **Uitbreidingsvraag:**
Vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.
- **Vervangingsvraag:**
Vervangingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door bijvoorbeeld pensionering, (tijdelijke) uittreding vanwege zorgtaken, arbeidsongeschiktheid, beroepsmobiliteit of doorstroom naar andere opleiding.

Indeling sectoren (1/2)

Industrie

- Vervaardiging van voedingsmiddelen
- Vervaardiging van dranken
- Vervaardiging van tabaksproducten
- Vervaardiging van textiel
- Vervaardiging van kleding
- Vervaardiging van leer, lederwaren en schoenen
- Primaire houtbewerking en vervaardiging van artikelen van hout, kurk, riet en vlechtwerk (geen meubels)
- Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren
- Drukkerijen, reproductie van opgenomen media
- Vervaardiging van cokesovenproducten en aardolieverwerking
- Vervaardiging van chemische producten
- Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten
- Vervaardiging van producten van rubber en kunststof
- Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten
- Vervaardiging van metalen in primaire vorm
- Vervaardiging van producten van metaal (geen machines en apparaten)
- Vervaardiging van computers en van elektronische en optische apparatuur
- Vervaardiging van elektrische apparatuur
- Vervaardiging van overige machines en apparaten
- Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers
- Vervaardiging van overige transportmiddelen
- Vervaardiging van meubels
- Vervaardiging van overige goederen
- Reparatie en installatie van machines en apparaten

Groot- en detailhandel; reparatie van auto's (Handel)

- Handel in en reparatie van auto's, motorfietsen en aanhangers
- Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)
- Detailhandel (niet in auto's)

Gezondheids- en welzijnszorg (Zorg)

- Gezondheidszorg
- Verpleging, verzorging en begeleiding met overnachting
- Maatschappelijke dienstverlening zonder overnachting

Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening (Overige zakelijke diensten)

- Verhuur en lease van auto's, consumentenartikelen, machines en overige roerende goederen
- Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer
- Reisbemiddeling, reisorganisatie, toeristische informatie en reserveringsbureaus
- Beveiliging en opsporing
- Facility management, reiniging en landschapsverzorging
- Overige zakelijke dienstverlening

Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen (Overheid)

- Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen

Onderwijs

- Onderwijs

Indeling sectoren (2/2)

(Advisering, onderzoek en overige) specialistische zakelijke dienstverlening

- Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadvisering en administratie
- Holdings (geen financiële), concerndiensten binnen eigen concern en managementadvisering
- Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle
- Speur- en ontwikkelingswerk
- Reclame en marktonderzoek
- Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy
- Veterinaire dienstverlening

Logies-, maaltijd- en drankverstrekking (Horeca)

- Logiesverstrekking
- Eet- en drinkgelegenheden

Informatie en communicatie (ICT)

- Uitgeverijen
- Productie en distributie van films en televisieprogramma's; maken en uitgeven van geluidsopnamen
- Verzorgen en uitzenden van radio- en televisieprogramma's
- Telecommunicatie
- Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie
- Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie

Bouwnijverheid (Bouw)

- Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw en projectontwikkeling
- Grond-, water- en wegenbouw (geen grondverzet)
- Gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw

Financiële instellingen (Financiële dienstverlening)

- Financiële instellingen (geen verzekeringen en pensioenfondsen)
- Verzekeringen en pensioenfondsen (geen verplichte sociale verzekeringen)
- Overige financiële dienstverlening

Theoretische onderbouwing scholingskenmerken

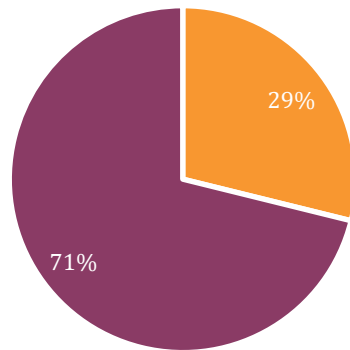
Kenmerk	Inhoud	Theoretische onderbouwing	
Groei	Groei in aantal banen	Hoe sterker de groei in het aantal banen, hoe groter de scholingsbehoefte	
Dienstverband	Type dienstverband, zoals: Onbepaalde – bepaalde tijd Fulltime – parttime	- Bij mensen met een vast dienstverband is de scholingsbehoefte groter - Bij mensen met een parttime dienstverband is de scholingsbehoefte groter	ECBO (2010). Onderzoeksrapportage van de monitor postinitieel en de monitor publieke infrastructuur. Adult Education Survey (2017). Personen in een vast dienstverband scholen meer dan mensen in een flexibel dienstverband
Opleidingsniveau	Mbo of hbo	Bij mensen met een hoger opleidingsniveau is de scholingsbehoefte groter.	ROA LLL enquête (2017). Personen met een hogere opleiding scholen vaker dan lager opgeleiden
Omvang van de sector	Aantal banen in de sector	Hoe groter de sector, hoe groter de scholingsbehoefte	
Grootte werkgevers	Werkgevers aantal mensen (en/of FTE)	Hoe groter de werkgever, hoe groter de scholingsbehoefte. N.b. voor verschillende grootteklassen is de behoefte voor opleidingen verschillend (in-company, cursussen, opleidingen, etc.)	Eurostat: CVTS (2015) / NIDAP (2017). Hoe groter de werkgever, hoe meer scholing van werknemers. NIDAP zorgt voor nuance in type opleidingen.
Beleidsinstrumenten	Overige factoren die van invloed kunnen zijn.	Hoe meer beleidsinstrumenten er beschikbaar zijn	

Leven Lang Leren

Leven Lang Leren

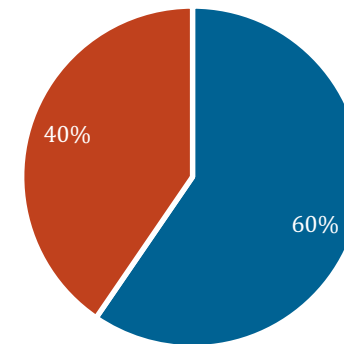
- Bijna dertig procent van de beroepsbevolking neemt deel aan Leven Lang Leren
- Dit kan in de vorm van formeel- of informeel onderwijs.
 - Formeel onderwijs: onderwijs dat leidt tot een erkend diploma
 - Informeel onderwijs: al het onderwijs of cursussen korter dan 6 maanden
- In totaal volgen 1.568.000 personen in Nederland binnen de beroepsbevolking (werkend en niet-werkend) formeel onderwijs.

Deelname Leven Lang Leren beroepsbevolking (2018)

■ Deelname leven lang leren ■ Geen deelname leven lang leren

Verdeling naar onderwijstype deelnemers LLL

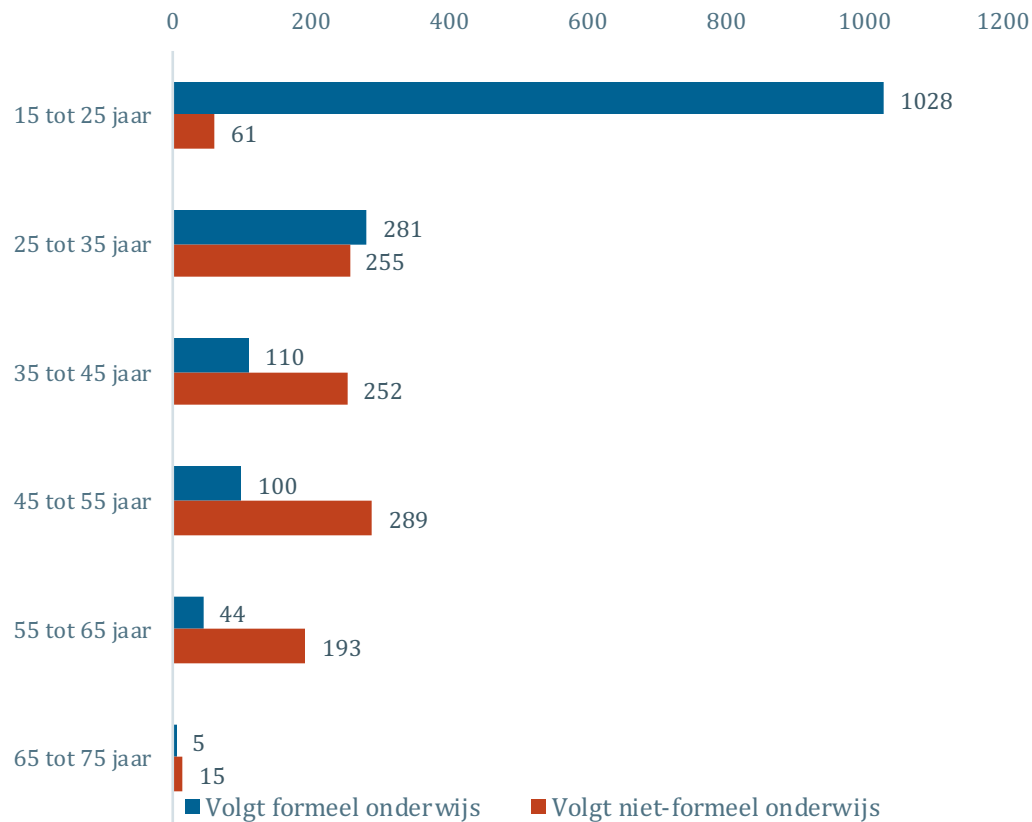

■ Volgt formeel onderwijs ■ Volgt niet-formeel onderwijs

Welke leeftijd krijgt focus?

Uitsplitsing: Leven Lang Leren naar leeftijd

Leeftijdscategorieën deelnemers formeel en niet-formeel onderwijs, 2018 (x1000)

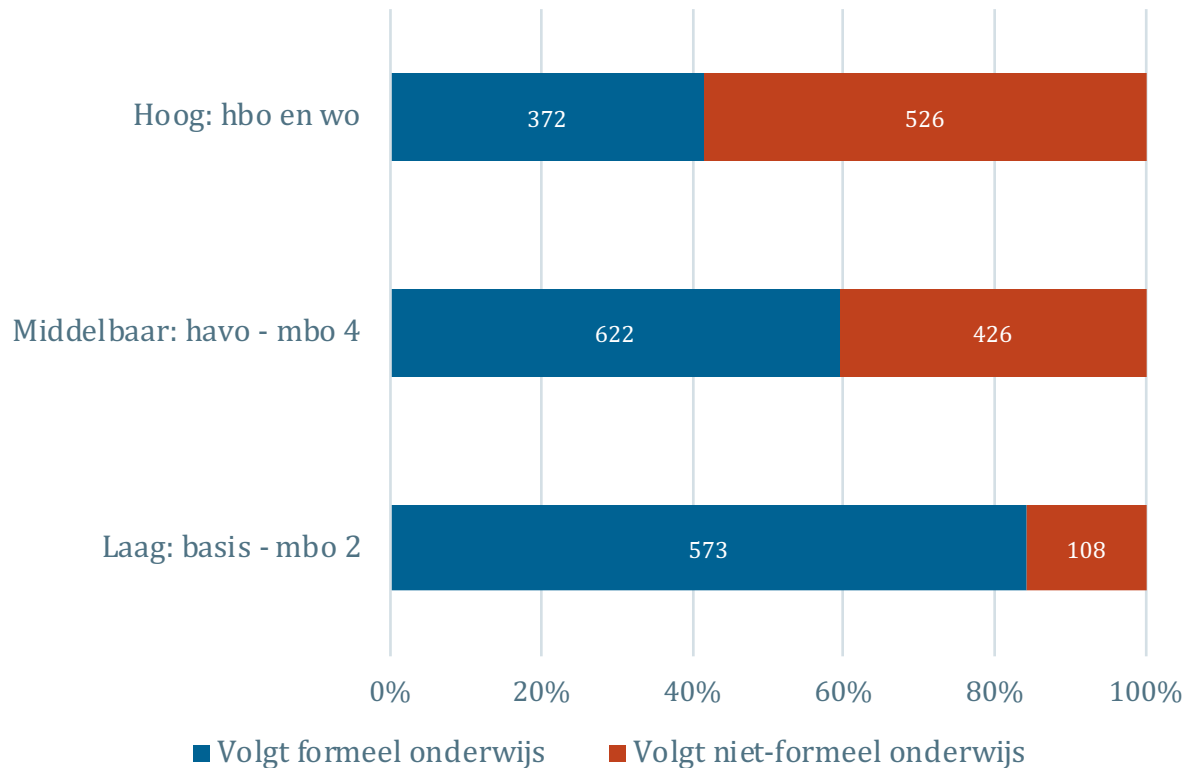

- Het grootste deel van de deelnemers aan Leven Lang Ontwikkelen zijn de initiële studenten.
- In totaal zijn er 540.000 personen ouder dan 25 jaar die formeel onderwijs volgen.
- Voor niet-formeel onderwijs zijn dit er 1.004.000

Onderwijsniveau

Uitsplitsing: Leven Lang Leren naar onderwijsniveau

Verdeling formeel en niet-formeel onderwijs naar onderwijsniveau, 2018

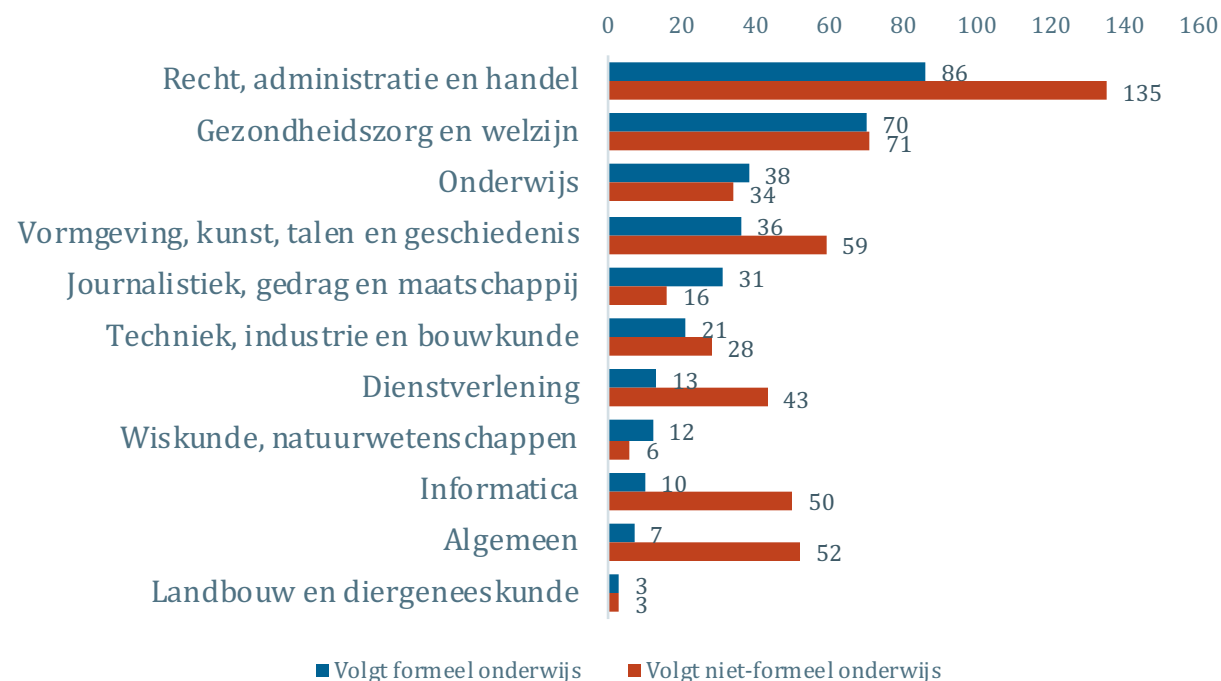

- Wanneer uitgesplitst wordt naar opleidingsniveau zijn verschillen waar te nemen betreft verdeling formeel en niet-formeel onderwijs.
- Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe groter het aandeel niet-formeel onderwijs.
- Dit heeft vermoedelijk te maken met het hogere aandeel jongeren in lagere opleidingsniveaus: deze nemen vaker deel aan formeel (initieel) onderwijs.

Type hoger onderwijs Leven Lang Leren

Grote verschillen in formeel en niet-formeel onderwijs per richting

Onderwijsrichting deelnemers Leven Lang Leren in het hoger onderwijs [leeftijd 25 – 75], 2017 (x1000)

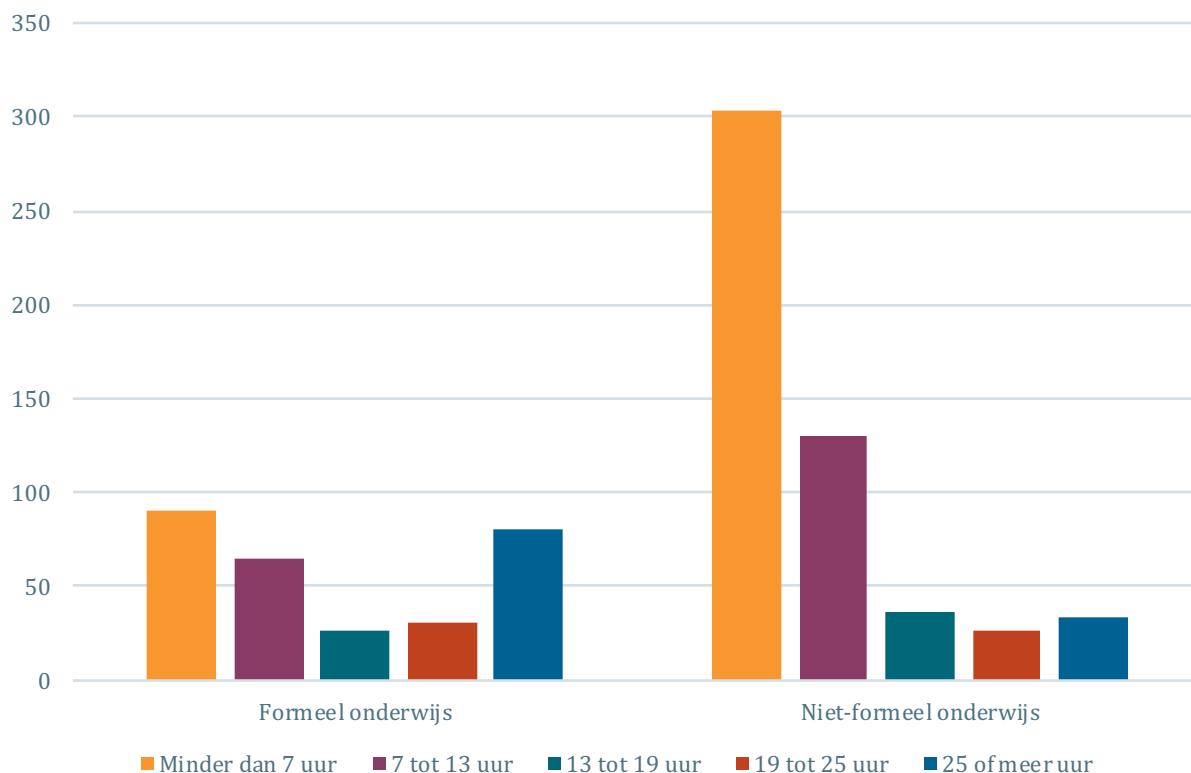

- Per opleidingsrichting verschilt de verhouding tussen formeel en niet-formeel onderwijs.
- Vooral in de informatica, dienstverlening en recht en handel wordt relatief veel niet-formeel onderwijs gevolgd.

Lesuren deelnemers Leven Lang Leren

Formeel onderwijs heeft meer lesuren

Aantal lesuren per week deelnemers Leven Lang Leren in het hoger onderwijs [leeftijd 25-75] (x1000), 2017

- In aantal lesuren zijn er grote verschillen in aantal lesuren per week.
- Niet-formeel onderwijs bestaat vooral uit onderwijs, cursussen en trainingen die minder dan 7 uur per week in beslag nemen.
- Formeel onderwijs is vaker fulltime (>25 uur per week)